

5
GEORGII ENGELBRECHTII,
ICTI CELEBERRIMI,
ANTECESSORIS PRIMARII, FACULTATIS IVRIDICAE
SEN. ATQVE SERENISS. DVC. BRVNSVIC. ET
LVNEB. CONSILIARII,
DISSERTATIO HISTOR. IVRIDICA,
DE
CONSVLIBVS,

GERMANIS:

Vom Ursprung der Städt- und Bürger-Rechte, Bürger-
meister- und Raths-Wahlen, deren Pflichten, sowol in
Reichs- als auch in andern Städten.

QVAM

DIE X. MAII MDCCXCIX. HELMSTADII

HABVIT

LEONHARDVS von Tassel.

NVNC, OB SVMMAM PRAESTANTIAM, VNA CVM INDICE
RERVVM PRAECIPVARVM, DENO RECUSA,

IENAE,

IN OFFICINA HELLERIANA, 1756.

GEORGE ENGELBRECHT

UNIVERSITY OF MICHIGAN
LIBRARY
ANN ARBOR, MICHIGAN

DISSEMINATION OF HISTORICAL

BY

CONVULSIONS

THE

OF

THE

OF

OF

OF

OF

OF

OF

OF

OF

OF

OF

OF

OF

OF

OF

OF

OF

OF

OF

OF

OF

I. N. D. N. I. C.

CAPVT I.

DE

FVNDAMENTO, ORIGINE,
AC DIFFERENTIA CON-
SVLV M.

§. I.

um omnes homines vitam beā-
tam sibi maxime expetant, ea
vero potissimum consistat in
societate, ideo, ut societas
conservetur, omnibus inter-
est. Et DEus hominem crea-
vit, ut cum similibus vivere appetat, *Genes. II.*
v. 18. hinc animal politicum, h. e. *sociale*, Politicis

dicatur. Aristot. *Lib. 1. Pol. c. 2.* Jus autem conser-
vat omnem societatem, & præcipit, ut suum cui-
que tribuatur. §. 3. *Inst. de Just. & Jur.* Quia ve-
ro ea est malitia hominum, ut peccent sæpius con-
tra hoc juris præceptum, opus est, ut adsit, qui de-
mat uni hoc, quod injuria plus habet, & alteri red-
dat, qui minus, aut alio modo ad æqualitatem rem
redigat: *Quantum est enim jus in civitate esse, nisi
sint, qui jura regere possint. l. 2. §. 13. D. de Orig. Jur.
Nov. 161. pr.* Qui itaque hanc sibi curam sumit,
præ ceteris potestate quadam eminere debet, &
superior esse: nam nec par in parem, nec inferior
in superiorem ullam habet potestatem: Ergo in
omni societate *superior* sit, qui habeat in cæteros
imperium. *Nihil enim, inquit Cicero L. 3. de LL.
tam aptum est ad Jus conditionemque naturæ, quam
imperium: Sine quo nec domus ulla, nec civitas, nec
gens, nec hominum universum genus stare, nec re-
rum natura omnis, nec ipse mundus potest; nam &
hic DEO paret, & huic obediunt mari terraque, &
hominum vita jussis supremæ legis obtemperat.* Vi-
derunt hoc jam tum homines in primis mundi se-
culis viventes; hi enim ob sui defensionem coie-
runt in societatem quandam magnam, & fortissi-
mo sapientissimoque ex sociis imperium defere-
bant.

bant. Sic, quemadmodum *Lex Nature*, ita æque *Divina*, Deut. *XVI. 18.* ac *Humana*, præcipit, ut imperium sit. In LL. XII. Tab. hæc exstabat: *Iusta imperia sunt, iisque cives modeste ac sine recusatione parento.* Cicero *L. 3. de LL.*

§. II. Tantum autem potestatis superior habere debet, quantum ad finem obtinendum necessarium est. Maximus est autem societatis finis, nempe salus omnium, ideo & maximam potestatem ad salutem omnium procurandam habere debet, & illa Politicis *Majestas* dicitur; quæ omnino est penes homines, nam ut per hoc genus humanum regeretur, DEVS voluit, & natura quendam ad imperandum, quendam ad parendum aptum fecit, & hoc discrimen naturale proprius homini est: uti præclare Aristot. *L. 1. Pol. cap. 5.* Hæcque *Majestas* à DEO est, licet ut unus vel alter eam habeat, ex pacto hominum sit; & si est à Deo, *vicaria* quoque & *ministra Dei* in his terris esse debet, & omnimodo subditorum omnium salutem procurare, ac Reipublicæ curam gerere.

§. III. Cum vero hodie ita auctæ sint Reipublicæ, ut *Majestas* omnia per se agere non possit, nec interdum debeat, nihilominus subditorum salus observanda sit; ideo jure suo potestatem offi-

ciales publicos aut *Magistratus* creandi sibi sumit. Aristot. *L. 4. Pol. c. 14.* ut sint vicarii Majestatis illis in locis, ubi ipsa præsens esse non potest. Clasen. *Pol. L. 3. c. 2. p. 289.* iisque Majestas concedit potestatem de negotiis civilibus cognoscendi & judicandi. Omnis autem horum potestas dependet à Majestate; hinc Grotius *de J. B. & P. l. 1. c. 4. §. 6.* eleganter scribit: *Omnis facultas gubernandi, quæ est in Magistratibus, summæ potestati ita subjicitur; ut quicquid contra voluntatem summi imperantis faciant, id defectum sit ea facultate, ac proinde pro actu privato habendum.* Hinc Magistratus privati sunt, si superiores, publicæ personæ, si inferiores consideres. Apud nonnullos nomine Magistratus omnes imperantes veniunt.

§. IV. Genuinam ac propriam Magistratus notam exprimere, difficile esse ait Clasen. *Pol. L. 4. c. 5. n. 2.* Nos describamus eam secundum suas affectiones; sic omnis Magistratus habet jurisdictionem, habet imperium, habet potestatem judicandi, & est cum honore conjunctus: attamen secundum principia Politica hæc tria, nimirum *Senatus, Magistratus & Judicium* accurate à se invicem distinguenda sunt. Aristot. *L. 4. Pol. c. 14.* Illustris Dn. Hugo *de Stat. Reg. Germ.* ubi secundum hæc

hæc tria jura territorialia accurate pertractat. Et quidem *Magistratus* præsentia curat cum imperio: *Judices* de præteritis: *Senatores* de futuris statuunt. Verum in jure Romano Magistratus sub se comprehendit etiam potestatem jus dicendi; & sic Magistratus & Judex à se invicem non distat: Inde describit eum Cujacius *parat. tit. de Orig. Jur.* quod sit publica persona, quæ jurisdictioni præest, vel cui publice judicium jurisque dictio data est, ad jus de causis civilibus ac privatis reddendum. vid. l. 1. *D. de Offic. Ej. cui mand. est Jdict.* l. 6. §. 2. *D. de tutor.* l. penult. *D. de Just. & Jure.* l. 12. *D. de LL.* l. 57. *D. de V. S.* Talem Magistratum etiam adhuc hodie habent **CONSVLES**, de quibus hac dissertatione sumus acturi.

§. V. Origo Consulium videtur derivanda esse ex Republica Romana: nam populus Romanus post regi-fugium eos, in quos imperium transferebat, Consules appellavit, ut consulere se civibus suis debere meminissent. Florus *lib. 1.* Quia vero nomen Consulis primum Magistratui datum, cum ex regno Aristocratia fiebat, hinc constat, nomen Consulis proprie tantum competere Magistratui in forma Reipublicæ aristocratica regnanti, affirmat hoc Boecler. *ad L. 1. Annal. Tacit.* cap. 2.

cap. 2. Consulis nomen in Senatu eminet veluti fastigium quoddam auctoritatis aristocraticæ. Consules itaque primum Roma creavit, licet nemo inficias eat, ante Rempublicam Romanam jam dudum aristocracias fuisse. Qui vero primi eas constituerint, non facile patet. Pol. Virgil. *de rer. invent. L. 2. c. 2.*

§. VI. Romæ autem nomen Consulis diu sanctum, & summi Magistratus proprium fuit. Bæcler. *ad L. 1. Annal. Tacit. c. 2.* ita ut aliis civitatibus Romano Imperio subjectis non licuerit, eos appellare Consules, quos sibi præposuerant. Sic, qui Romæ Consules, illi in municipiis Duumviri, à numero sic dicti, appellabantur. *l. 1. C. de Magistrat. Munic. l. 7. §. 2. D. de Decurion. Vultej. Jurispr. Rom. c. 13.* & iis non licuit, quamvis ipsi essent, qui duos Romanos Consules ibidem repræsentarent. Cujac. *parat. C. de Magistr. Municip. se quoque Consules appellare. Mev. ad Jus Lubec. L. 1. tit. 1. rubr. n. 5.* Tractu tamen temporis in plures vulgatum est hoc nomen *Idem n. 9.* & ad Proconsules & Municipiorum Magistratus sive aliarum civitatum superiores translatum est, ita ut evilerit Consularis potestas, & ad simplicem juris dicendi facultatem redacta sit, Förster. *L. 1. cap. 16. num. 7.*
Taa-

Tandemque nomen illud, omni potestate *L. Regia* ad Principem translata honorarium factum, codicillis impetrari solitum. *l. 3. C. de COSS. Föster. d. l. in fin. Rosin. Antiquit. L. 7. c. 9. in fin.*

§. VII. Hinc factum, quod ab illis municipiorum Magistratibus ad hodiernos nostros Burgi-magistros ac Senatores frequenter argumentum sumatur: ubi tamen notandum: in plerisque, præsertim maioribus civitatibus nostratum multo meliorem esse conditionem, quam in priscis municipiis, *Mev. ad Jus Lub. L. 1. t. 1. rubr. n. 18. 20.* etiam illarum, quæ imperio mediate subsunt, nam singularibus Principum privilegiis, aut longæ voluntati meliora habent jura atque olim. *Idem n. 21. & ex hoc incongruo argumentandi genere multæ absurditates promanarunt, dicit Idem Mev. n. 23.*

§. VIII. Erant autem apud Romanos *municipia*, (à capiendis muneribus dicta, *l. 18. D. de V. S.* à Populo Romano enim in societatem munerum erant recepta. *l. 228. D. de V. S.*) loca, quæ à municipibus inhabitabantur. Municipipes vero erant cives Romani *l. 17. D. de Stat. Hom.* suo jure & legibus suis utentes, muneris honorarii tantum cum P. R. participes, à quo munere capeffendo appellati videntur, nullis aliis necessitatibus, neque

B

ulius

ullis populi Romani legibus adstricti. *l. 28. D. ad Municip. l. 8. §. 2. D. de Rer. Div. l. 29. §. 7. D. ad L. Aquil. Gellius L. 16. cap. 3.* Erant autem *coloniae* municipiis contrariae, quippe quae jura omnia populi Romani habebant, & Reipublicae suae administratione effigiem quandam Romanae dabant. *Conring. Disp. de Urb. Imp.* Hodie vero cujusque civitatis inferioris cives sic appellamus, *l. 1. §. 1. D. ad Municip.* ibique Goth. fr. secundum Zahnum *in ichnogr. municip. c. 2. n. 5.* jure novissimo municipia sunt, quae à Principibus vel aliis Statibus Imperii jus civitatis habent, illisque pure subiecta sunt, nominanturque *Land-Städte*. Jus autem civitatis dandi pertinet ad regalia Principum. vid. *Don. Praesidem in Jurisprud. ad tit. Dig. ad municipal. §. 1.* Municipales vero sunt, qui in civitate inferiori, in qua vivunt, suffragiorum & honorum sunt participes, ac munera civilia subeunt. *Struv. Exerc. 50. §. 48.*

§. IX. A Romanis ad Germanos nomen Consulis pervenit, & quidem hoc modo: Cum Imperator Otto nonnullas civitates Imperii in Italia fecisset liberas, haec rursus Consules sibi creaverunt ex antiqua Romana Reipublicae consuetudine; has secutae sunt civitates in Germania à potestate

state Episcoporum, Ducum, Comitum ab Imperatoribus liberata, eandemque formam introduxerunt. pl. vid. in Lehmanni *Speier. Chron. L. 4. c. 11. pag. 303.* Quod vero jam ante Germani usi fuerint Optimatum regimine ac consilio testatur Strabo *Lib. 4.* & hos *Burgi magistros* appellat, Conring. *Disp. de Urb. Imp. §. 75.* ita enim scribit: quia in istis magnis societatibus Rectore opus fuerit, absque dubio Burgi-magistri fuerunt, dirigendis scilicet negotiis civilibus, minoris quantumvis momenti. Nam ipsa societatis natura hoc exigit, eoque videmus, vicis minimis hodie adhuc ex antiqua consuetudine suos esse Magistros. Beloldus tamen *in voce Bürger-Meister in fine* ita articulatum *in der Neugeben-sach Nürnberg contra Brandenburg artic. elisiv. 323.* scribit: Bürger-Meister ist vor Alters ein ungewöhnlicher Nahmen gewesen, und des Raths Fürsteher und Trager genennet worden, & Lehmann *Chron. Spir. L. 2. c. 22.* dicit: quod modus regnandi durch die Almmeister, Stadt-Meister, Bürger-Meister und Raths-Personen primum sub Imperatoribus Saxonis ac Svevicis ortum sit. add. *Lehmann. L. 4. cap. 3.*

§. X. Quod jam vocabulum Burgi Magistri

gistris & Consulibus unum idemque sit, affirmare nolumus. Nam titulus Consulis & Senatoris non videtur competere nisi amplissimo Ordini liberæ alicujus civitatis Imperii in Germania. Feltmann. *de tit. honor. L. 1. c. 49. §. 1.* Ast ex Germaniæ historia patet, quod in multis inferioribus civitatibus Rectores Burgi-Magistri sint appellati, & in earum institutis scitisque nomen illud scriptum reperiamus. Welenb. *Consil. 40. n. 31.* qui sunt quasi magistri civium. Lehmann. *Chron. Spir. L. 4. c. 13.* & hoc nomen omnino quidem Magistratum significat. Mev. *L. 1. t. 1. rubr. n. 14.* ast magis cum antiquo Romanorum tribunatu, quam consulatu similitudinem habet: ignotum enim est multis civitatibus in Germania, utpote quibus tituli *Aut-Meister, Stadt-Meister, Rath-Meister*, aliique in usu sunt. Feltmann. *L. 1. c. 49. §. 3.*

§. XI. Quicquid tandem sit, postquam usus, quo voces non secus ac nummi valent, vulgavit nomen Consulibus, otiosum certe est, magnam hanc in rem instituere disputationem. Mev. *L. 1. t. 1. rubr. n. 12.* Elegans tamen hoc temperamentum præterire nequeo, quod, quæ municipia ad comitia populi, sive Provincialia, die *Land-Tage*, vocantur, eorum capita optimo jure Consules dici meren-

merentur. Feltmann. *L. 1. c. 49. §. 4.* quia in publicum consulunt, unde & nomen Consulis descendit. *l. 2. §. 16. D. de Orig. Jur.* vid. Feltmann. *cit. loc. §. 7. 10. 11. 12.*

§. XII. Ita in Ducatu Luneburgensi tres ordines ad comitia, i. e. Land-Tage, vocantur. Prælati, Equites & Civitates. Inter Prælatos primus Abbas hodie Director cœnobii St. Michaëlis, quod Luneburgi est: sequuntur das Stifft Bardowicum & Ramelsloh. Deinde familia Nobilium. Tertius Status sunt civitates, uti Luneburgum, Uzena, Cella. Solebant veteri more hæc comitia tempore pacis haberi sub dio in saltu quodam der Schott bey Hösering genandt, in præfectura Bodenteich, ab urbe Cella quatuor milliaria distante, & quidem regulariter singulis annis quatuor vicibus. Illi tres Status semper vocantur, nominantur autem, qui à Statibus mittuntur, *Deputati.* vid. H. Georg Wilhelms Resolution der Luneburgischen Landschafft ertheilet *de anno 1695. d. 20. Jul. h. v.* auch von denen von Unserer getreuen Landschafft hierzu verordneten *Deputirten* vollenziehen lassen. A Civitatibus plerumque solet Consul & Syndicus mitti.

§. XIII. Extat adhuc magna Consulum va-

rietas in hoc nostro Imperio Germanico : Consules enim non sunt, nisi in Universitate vel Civitate ; Consulum autem potestas & officium pro diverso civitatum statu semper varium est ac diversum. Quid autem civitas sit, vid. Grot. de J. B. & P. L. 1. c. 1. n. 14. Civitates jam varie distinguuntur ; nulla quidem primis temporibus inter civitates Germaniæ erat differentia, cum tempore Caroli M. urbes regiis præfectis in universum administrarentur. Lehmann. Chron. Spir. L. 4. c. 11. Deinde vero imperio Episcoporum, Ducum, Comitum, Monasteriorum aliorumque erant subiectæ, partim ex Imperatorum largitionibus, partim ex aliis titulis ac traditionibus. Cum vero horum potestas nimium quantum crederet, interesse Reipublicæ, Episcoporum, Ducum, Comitum &c. potentiam circumcidi, putarunt Imperatores. Multæ itaque urbes mox ab horum potestate liberatæ & ab Imperatoribus libertati vel prorsus, vel ex parte donatæ sunt. Eodem modo Fridericus I. Imp. in hoc Ducatu Saxonix urbes Lubecam, Bardovicum & Brunsvigam imperio proxime asseruit, Ducatui ereptas. Contr. in coll. ad Lamp. jur. publ. p. 3. §. XIV. Civitates sunt varii generis : aliæ Principibus sine controversia sublunt, & non una illarum

illarum est differentia : aliae nutui suorum Principum sunt obnoxiae ad omnia, aliae vero multis immunitatibus ac privilegiis gaudent : aliae Caesarem & Rempublicam imperii immediate superiorem agnoscunt : aliae denique partim controversi sunt juris, uti Hamburgum, partim vero nec tamen omni ex parte soli subsunt imperio, nec tamen etiam omni ex parte solis subjiciuntur Principibus, & earum copia major est, propterea quod multae urbes, etiam imperiales, sunt obnoxiae Principibus, Comitibus aut aliis, & quidem nomine Caesaris Praetura fungentibus. Quid juris illius Praetorii sit, non videtur posse commodè definiri. Certum est, quod nullam defensionem extrajudicialem sive oeconomicam, nisi ecclesiasticam Praetura sit, comprehendat, quod nullam Jurisdictionem territorialem constituat, nec à jure advocatiae ad jus domini illatio rectè fieri potest. Dan. Heider, in *apolog. von des Reichs-Vögteien*, p. 59. ibique DD. Praeterea sunt multae urbes, quae aliis modis vel jure protectionis, vel alia ratione Principibus sunt obnoxiae, atque adeo non omnino sui juris plene, nec soli Caesari subditae sunt. De varia civitatum differentia pluribus vide Illustr. Dn. Hugonem *de Stat. Region. Germ.* c. 2. Sunt & pagi nonnulli, qui im-

me-

mediate Imperio subsunt. vid. paulo ante allegatum Dn. Hugonem *cap 2. §. 8. ibique alleg. Goldastum*, verba sunt: Es seynd freye Reichs-Dörffer Susselheim, Godiamstein, Samb und andere, so mit Hoh und Nieder-Gerichten begabet, und allein Kayserl. Maj. ohne Mittel unterworfen. Instrum. Pacis Osnabrüg. c. 5. §. 2. eorum meminit.

§. XV. Respublicæ autem harum urbium sunt vel aristocraticæ, vel democraticæ, & variæ pro varietate aristocraticarum vel democraticarum specierum. Integras tamen aristocracias vel democracias non esse constat, quia nulla civitas in imperio plene sui juris est. Eandem tamen fere superioritatem & jura, quæ Principibus, etiam civitatibus imperialibus competere tradunt Publicistæ. vid. Instrum. Pac. Osnabrüg. *art. 8. §. Tam in universalibus vero 4.* (Simul etiam stare potest, civitates imperiales jura Principis habere, & tamen praectorem, qui praesit criminalibus vel civilibus judiciis. Heider. *von Reichs-Vögtehen p. 59.*) licet aliis magis, aliis minus, ut vix liceat de omnibus civitatibus imperialibus in universum aliquid pronuntiare.

§. XVI. Plane aliter sese res habet cum civitati-

vitatibus Provincialibus five Municipalibus, eitte
 Landt = Stadt. Reink. *de reg. sec. & eccles. L. 1. cl.*
4. c. 20. n. 36. quae à Principibus suis jus civitatis ha-
 bent, & illis immediate sunt subjectae, & in eo es-
 sentialiter ab imperialibus civitatibus differunt.
 Quid sit municipium & cives ejus municipes jam
 supra §. 8. diximus.

§. XVII. In omnibus his civitatibus Magi-
 stratus ordinarius est Senatus, Zahn. *icbn. munic.*
c. 7. n. 11. cujus caput Consules, Zahn. *c. 16. n. 20.*
& 21. Lehmann. *Chron. Spir. L. 4. c. 13.* quibus pro
 diverso statu diversa potestas. Inde liquet, quod
 de Consulibus absque hac varia civitatum diffe-
 rentia nihil firmiter affirmari possit. Tutissimus
 navigat, qui cujuslibet civitatis vel Statuta, vel Pri-
 vilegia, vel Consuetudines intuetur, & exinde ar-
 gumentatur. Nam cum Magistratus in privile-
 gio five lege sese fundant, habent pro se præsumtio-
 nem juris, & certiores sunt, quam si hoc vel illud
 jure proprio ipsis competere primum controverte-
 re velint. Mittamus hoc, & de Consulibus acturi
 initium faciamus de Consulibus Romanorum, ne
 antiqua historia nobis plane intacta relinquatur.

CAPVT II.
DE
CONSVLIBVS
ROMANORVM.

§. I.

Postquam Roma per ducentos quadraginta ac quatuor annos sub septem Regum imperio steterat, cives Romani hujus pertæsi, siue quod Reges nimis tyrannice regnarent; de quo testatur Florus *L. i. c. 7.* dicens: Tarquinium in Senatum cædibus, in omnes superbia grassatum fuisse, siue quod ipsi imperio inhiarent, abrogarunt Regibus imperium, & Consules sibi crearunt. Prætextus hujus mutationis erat, quod S. Tarquinius Regis filius Lucretiæ stuprum, Lucretia vero sibi ipsi manus inferret. Inde L. Brutus & Collatinus, quibus illa sui ultionem mandaverat, justam seditionis causam simulantes populum facillimo negotio concitabant, adjungentes simul libertatem, quam ipsis ereptam aiebant. Occasio quoque aderat, dum Rex Tarquinius ab Urbe abelset, occupatus bello aduersus Rutulos. *Liv. Lib. i.*

§. II. Concitato sic in Urbe populo, deinde quoque exercitu, Regem L. Tarquinium cum
Con-

Conjugē ac liberis exulem esse jusserunt, ac proinde in L. Jun. Brutum, & L. Tarquinium Collatinum, tanquam vindices libertatis ac pudicitiae, imperium transtulerunt. Hi Consules appellati sunt, ut Reipublicae consularent. Flor. *Lib. 1. c. 9. l. 2. §. 24. D. de Orig. Jur.*

§. III. Sunt vero primum creati ab Inter-Rege. Cum enim Brutus ad concitandum adversus Regem exercitum in castra ad Ardeam esset profectus, imperium in Urbe Sp. Lucretio patri Lucretiae, praefecto Urbis jam ante ab Rege instituto, reliquit. Liv. *Lib. 1. in fine.* Hic simul & praefectus Urbis & Inter-Rex fuit, primusque *comitia consularia* non ut Praefectus Urbis, sed ut Inter-Rex habuit. Eberlin. *de Orig. Jur. c. 14. n. 8.* Alex. ab Alex. *gen. dier. L. 3. cap. 3.* Duo autem creati sunt Consules potestate pari, ut si unus malus esset, alter eum coërceret.

§. IV. Et primo anno Roma quinque habuit Consules: (1) L. Jun. Brutum, natum ex Tarquinia Regis ejecti sorore, (2) L. Tarquinium Collatinum, maritum Lucretiae, qui ob nomen Tarquinii se Magistratu abdicare coactus est. Successit (3) P. Valerius dictus Publicola, quod rempublicam coleret, & LL. in favorem populi ferret,

S 2

(4) Sp.

(4) Sp. Lucretius, qui fuit Lucretiae pater, (5) M. Horatius Pulvillus. vid. Cuspinian. in *Cassiod. de COSS.* p. 97.

§. V. Creati sunt Consules in campo Martio, comitis centuriatis, Liv. *Lib. 1.* Alex. ab Alex. *L. 3. c. 2.* in annum proximum, & interim *Designati* dicebantur; horum meminit Justinianus Imp. §. 25. *Inst. de legat.* Præstabat autem Consul designatus Consuli ordinario in sella sedenti, stans iuramentum, quo caput suum, domum suam, si scienter fefellisset, Deorum iræ consecraret. Cuspian. in *Sext. Ruff. de COSS.* Quo autem die consulatum adibant, non una est opinio. Id. Cuspian. *De COSS.* Sigon. *fast. Consul.* Eberlin. *de Orig. Jur. c. 14. n. n.* Quod eodem tempore non semper factum esse constat, ordinarie tamen Calendis Martii. Per gradus autem consulatum petere debebant. Liv. *Lib. 32.* quod tamen perpetuo non obtinuit, nec perpetuum fuit, quod nemo intra decennium consul refici potuerit. Cic. *L. 3. de L. L.* Alex. ab Alex. *L. 3. cap. 3.* Ita minor XLIII. annis consul fieri non potuit, nisi magnas res jam tum gesserat, vel etiam alias ob causas. Cic. *orat. Philipp. V. in fin.* sub Imperatoribus tamen consules minores, XX. annis invenimus. *l. unic. D. de Offic. Cons.* non solum autem Patricii,

Patricii, sed & Plebeji Consules nominabantur. Tamen si ævo succedente nobilitas adeo consulum invasit, ut soli patricii, penes quos maxima divitiarum fuere, ejecta plebe, ad consulatum assumerentur. *Sigon.*

§. VI. Creati autem sunt consules cum imperio regio. Förster. *L. 1. histor. jur. civ. c. 16.* Rosin. *L. 7. antiq. Rom. cap. 9.* sic quoque præcipiebat Lex XII. Tab. *Regio imperio duo sunt*: Cic. *L. 3. de LL.* aliquando tamen & tres fuere consules. *l. 1. §. 2. D. de Offic. Quæst.* imo plures. Et ex perpetuo annuum erat factum. Regum insignia omnia retinuerunt, quæ insignia consulari a postmodum sunt appellata. *l. 2. pr. D. de bis, qui not. infam.* Erant autem fasces, sella curulis, calcei aurati, purpurea prætexta, & ejusmodi alia. vid. *l. 2. §. ibi Brunnem. Cod. de COSS. & non spargend.* Et si duo erant consules, insignia tamen simul non habebant, ne terror duplicatus videretur, si ambo fasces haberent. *Sigon. in fast. Cons.* sed is, penes quem erat imperium, quod alternabant singulis mensibus. *Liv. L. 2. pr.* Antiquiori consuli primo dabant fasces, postea L. Julia cautum fuit, ut is, qui plures liberos, quam collega, haberet, aut si numero pares essent, qui maritus foret, præferretur, aut si

omnia paria, antiquior demum fasces acciperet. *l. 1. C. de COSS.* Cum fascibus præibant lictores, sic dicti, ut ligarent malefactores, numero duodecim, & fascibus alligatæ erant secures, cum virgis ex betula.

§. VII. Hi fasces verberandi occidendique significabant potestatem, & quanquam initio consules in Urbe fascibus ac securibus utebantur, Valerius tamen fascibus secures dempsit, ut postea non nisi extra Urbem, ut in Provincia, aut quando castris & legionibus præessent, securibus uti illis liceret. Submittebantur falces, quando consules in concionem populi prodibant, teste Livio, quia Majestas populi Romani major erat ipso consule.

§. VIII. Penes consules summa fuit potestas, ideo & consulis cognitio summa est vocata. Cic. *orat. pro Planc.* hac de re Lex XII. Tab. ita loquitur: *Regio imperio duo sunt, iique præeundo, judicando, consulendo, Praetores, Judices, Consules appellantur; Militia summum jus habento, nemini parento, salus populi suprema lex esto, eundem Magistratum, ni inter fuerunt decem anni, ne quis capito, æ vitatem annali lege servanto.* Cic. *Lib. 3. de LL.* hinc sententias Prætoris rescindere potuerunt, & Jurisdictionem ipsis abrogare. Eberlin. *de Orig. Jur.*

Jur. c. 14. n. 7. item consul & dies testamento semper adjiciebatur. Quod officium eorum fuerit, videre est ex supra allegata lege XII. Tab. uno verbo: Consul quasi parens bonus & tutor fidelis esse debebat. Cic. L. 3. *de Orat.* h. e. omni cura ac diligentia Rempublicam debebat custodire, & omnia ista facere, quæ ad finem obtinendum conducebant. vid. pl. Alex. ab Alex. *gen. dier.* L. 2. c. 3. Jure nostro civili consulis officium est, consilium præbere manumittere volentibus. *l. unic. pr. D. de Offic. Cons.* Consules duo simul, & singuli seorsim manumittunt. §. 1. *de Offic. Cons.* si unus collega non potest, alter potest. *eodem.* Consul apud se servos suos manumittere potest. §. 2. *eod.* nisi minor XXV. annis sit. *eod.* obstare videtur. *l. 20. §. 4. D. de manum. vind.*

§. IX. Potestati consulum plurimum in eo derogatum, quod ante finiti honoris tempus gradu dejecti. Liv. L. 3. & à Tribunis plebis in vincula duci potuerint. Cic. *Orat. pro L. Agrar.* & quemadmodum Ephori Lacedæmone à Theopompo oppositi Regibus, sic apud Romanos consulibus Tribuni; inde perpetuum inter Consules & Tribunos dissidium, de quo eleganter differit Cicero *ead. Orat.* accedit, quod à consulibus sit provocatio,

tio, id quod L. Valeria, à primo consule Valerio
lata, est effectum; it. nec consules potuerunt in
caput civis Romani animadvertere injustu populi:
l. 2. §. 16. D. de Orig. Jur.

§. X. Omni tempore magnus quidem fuit
consulum honos. *l. 8. C. de Dignitat.* ut ipsi Impera-
tores consulatum assumere non sint dedignati.
Frantzkius *ad tit. Dig. de Offic. Cons.* Sic ipse Ca-
rolus M. Imp. annos imperii sui computans consu-
latus vocabulo fuit usus, ut in præfat. capitulorum
adjectorum LL. Longob. *A. C. 801. anno regni no-
stri in Francia. 33. in Italia. 22.* Consulatus autem
nostri. l. Schilter. Inst. jur. publ. L. 1. 14. 7. ut con-
sulatus honorum finis dictus sit, ast potestas eo-
rum omni tempore est imminuta. Dignitatem
probo, quod consules ab J Cto Ulpiano appellen-
tur *Amplissimi. l. 50. D. de cond. Et demonstr. l. 1. §. 3.*
D. de Appell. it. ab Imperat. Valentiniano. *l. 2. C. de*
COSS. ab Imp. Zenone *Gloriosissimi. l. 8. C. de a-*
queduct. it. à Justiniano. *Nov. 81. pr.* Nam ipsius
Justiniani temporibus summa dignitatis, licet non
parum imminuta potestatis fuerunt. Magnifi-
centiam ac dignationem processus, ac insignia de-
monstrant, quæ *Nov. 151.* ab Imperatore descri-
buntur: it. quod patria potestate ipso jure, abs-
que

quæ emancipatione liberentur, *Nov. 81. pr. c. 1. § 3.* quoad onera ; sed commoda filiorumfam. habent. *Brunnem. ad tit. C. de COSS. L. 12. t. 3.*

§. XI. Denique hæc potestas consulibus relicta est, ut coërcere possent, ut in vincula publica duci juberent. *l. 2. §. 16. D. de Orig. Jur.* modica autem, non capitalis, intelligitur coërcitio, ea nempe, quæ Jurisdictioni inhæret, & sine qua Jurisdictio nulla est. *l. fin. D. de Offic. Ejus cui mand.* Facultatem spargendi missilia consulibus adimit *Imp. Valentinianus, l. 2. C. de COSS. Imper. Justinianus Nov. 105.* ipsis hoc rursus permittit, tamen ad certum modum, & septies tantum in anno. Quantum ipsis spargere licuerit, non exprimit Imperator. Quin & matri & uxori consulis spargendi jus datum est. *Nov. 105. c. 2.* Notandum adhuc est, quod *Cuspiamus in Sext. Ruff. p. 21.* prudenter moneat, quod plane diversa ratione legendi sint tituli in Digestis ac in Codice ; quippe quod *LL. Codicis* non eam attribuant consulibus potestatem, qualem *LL. Digestorum*, cum Status regiminis semper magis magisque sit factus monarchicus.

§. XII. Quot in universum consules fuere, qui Romanam Remp. administrarunt, videri potest apud *Sigonium*, it. *Cuspinianum*. Cicero scribit,

bit, quod consulatum suo tempore jam octingenti fuerint consecuti. *Cic. orat. pro Planc. Culpin. in Sext. Ruff. p. 18.* ita : consules fuerunt à Bruto & Publicola usque in Paniam & Hircium, (qui erant, cum Octavianus Augustus rerum potiretur,) octingenti decem sex, præter eos, qui in eodem anno forte aliqua sunt surrogati. Per annos CCCC. XLVII. quinque & quadraginta annis Romæ consules defuerunt. Sub Decem viris annis duobus, sub Tribunis militaribus XLIII. sine magistratibus Roma fuit annis quatuor. Et tantum de antiquis & Romanis consulibus ; nunc ad consules nostrorum temporum nos convertamus, primum de personis acturi.

CAPVT III.

DE

PERSONIS, QVAE CONSTITVUNT, ET CONSTITVI POSSVNT CONSVLES.

§. I.

Cum circa constitutionem Magistratum, ac omnium officiorum publicorum tria conside-
randa

randā veniant ; quis constituat, ex quibū consti-
tuantur, & quomodo. Aristot. *L. 4. Pol. c. 15.* ideo
& hanc nostram de consulibus dissertationem tali
methodo tractamus. Nam consules sunt Magi-
stratus, & quidem ordinarii, quia semper in civita-
tibus adsunt, & consulatus est munus publicum,
cum dignitatis gradu conjunctum ; nam hoc offi-
cium immediate ad utilitatem publicam promo-
vendam pertinet, & honorem habet, qui *honor. l.*
14. init. D. de muner. & honor. definitur, quod sit
administratio Reipubl. cum dignitatis gradu, sive
cum sumtu, sive sine erogatione contingens.

§. II. Itaque primum considerabimus per-
sonas, quæ constituunt consules. Et quidem po-
testas creandi Magistratus, quales sunt consules
pertinet ad jura majestatica, sive ad eum, qui sum-
mam habet potestatem. Aristot. *L. 4. Pol. c. 14. l.*
unic. D. de L. Jul. ambitus. Bodinus *L. 1. c. 10.* nam
Jurisdictio ad Majestatem pertinet, quæ tamen ita
Magistratui cohæret, quemadmodum mixtum
imperium Jurisdictioni. *l. fin. §. 1. D. de Offic. Ejus*
cui mand. l. 1. §. ult. eod. l. 3. D. de Jurisdict. ut, post-
quam quis est declaratus Magistratus, statim Ju-
risdictionem habeat ; jure enim Magistratus com-
petit. *l. 1. pr. D. de Offic. Ejus.* nec avelli à Magistra-

tupotest. Ex quo constat, quod Magistratus ordinariam, non extraordinariam nec mandatam Jurisdictionem habeat. *arg. l. 5. l. 16. D. de Jurisdic. l. 1. §. 1. D. quis & à quo appell.* & ipse mandare eam potest, & ab ejus sententia est ad Majestatem provocatio. Quia vero aliqua Magistratum est subordinatio, ideo Magistratus non tantum à Majestate, sed quoque ab alio Magistratu constitui potest, ex voluntate tamen summæ potestatis. Clapmar. *de arcan. Rerump. L. 1. c. 14.* Itaque consules voluntate summæ potestatis constituuntur. Jam voluntas illa declaratur *vel facto proprio*, quando ipsi penes quem, vel quos summa potestas est, aliquem consulem nominant, vel tantum *consensu*, & quidem *vel tacito*, quando consuetudo adest, qua vel certæ personæ consules eliguntur, vel certæ personæ ad eligendum consulem constituuntur, *vel expresse*, quando legem quandam certæ personæ consulatum tribuentem promulgant; (quale exemplum exstat in *Instrumento Pacis Osnabrug. art. 5.* & quidem §. 4. de civitate Augusta Vindelicorum, quod duo Reipublicæ Præsides, vulgo *Stadt-Pfleger* dicti, constitui debeant, non omni ex parte ab similes consulibus. Unus eorum sit Catholicus, alter Augustanæ Confessionis. De civi.

civitatibus Dunckelspūla, Biberaco & Ravensbur-
go §. 11. d. artic. 5. expresse dicitur, quod duo sint
consules, Catholicus unus, alter Augustanæ Con-
fessionis addictus) vel quando eam potestatem cre-
andi consules aliis personis dant, atque permittunt.

§. III. Et quidem hæc potestas illis personis
dari debet, qui optime volunt, ac possunt eligere
consulem: *nam recte eligere munus & opus scien-
tium esse videtur: ut & geometram, geometrarum,
& gubernatorem, gubernatorum. Aristot. Lib. 3.
Pol. cap. 7.* Optime volunt, qui præsentem civita-
tis statum amant; optime possunt, qui habent no-
titiam civitatis, & illius personæ, quem consulem
facere volunt, nec alias ad eligendum inhabiles
sunt. Talis persona jam est ipse *Senatus*. Hic enim
Reipublicæ & civitati præest, ideo & Rempubli-
cam amare præsumitur; ex corpore vero suo con-
sulem plerumque eligit, ideo & notitiam de pru-
dentia in consultando ejus, quem eligere vult, ha-
bere potest. Hanc ob causam in omnibus plerum-
que civitatibus tam imperialibus quam Provincia-
libus Senatui hæc potestas data est, licet in nonnul-
lis sola usurpatione ad eum pervenerit. Et hæc po-
testas, si semel Senatui *ob causam* à Principe con-
cessa est, nullo modo potest revocari; nam con-

sideratur, quod cum Principe contraxerit : in contractibus autem jure communi Princeps utitur, ut etiam successor obligetur. (2) Tales sunt *Collegia*, die *Zünfte*, quæ simul cum Senatu eligunt consulem ; nam & illa amant Rempublicam, & personæ eligendæ notitiam habere possunt : obtinet hoc tantum in civitatibus, quæ democratico administrantur. Corroborat hoc Lehmann. *Chron. Spir.* L. 4. c. 13. ubi scribit : Daß der Zunft = Ausschuss die Burgermeister aus den Staats = Personen vor diesen erwählt habe, indeque civium Magistri dicti. Quæcunque vero personæ neque volunt, neque possunt Consulem eligere, illis hæc potestas non est concedenda. Tales sunt (1) extranei, qui nullo vinculo Reipublicæ sunt obnoxii, (2) talis est quilibet privatus, & ejusmodi alia.

§. IV. Quando jam his personis potestas eligendi consulem non est concessa, potest adesse aliqua lex, sive scripta, sive non scripta, quæ eligat consulem. arg. l. 3. D. *quod cujusque Univers.* nam & lex in favorem Reipublicæ lata, & omni affectu caret, qui in cæteros nonnunquam cadit. Talis lex esse potest, ut lenior ex Senatu fiat consul, item, ut is, qui magnum Reipublicæ commodum attulit, fiat. Et hæc lex sive consuetudo à superiore, penes

penes quem summa potestas, confirmata, debet
servari. Hoc Impp. l. 2. Cod. Theod. de con. &
proc. dom. Aug. affirmarunt. Scribimus quidem
leges, sed sequimur l. 4. C. de LL. §. ult. Inst. quib.
mod. testam. infirm. l. 31. D. de LL. l. 23. D. leg. 3. l. 3.
C. de testam. quando vero nec lex adest, tunc ipse,
penes quem summa potestas, eligit.

§. V. Quicumque itaque summam habent
potestatem, illi consules creare possunt, sive hoc
faciant soli, sive cum populi consensu; nam hi et-
iam Reipublicæ curam gerunt, & eligere volunt,
ac possunt: Talis (1) in Imperio nostro est Impe-
rator, qui in civitatibus imperii assensu populi con-
sules olim creabat: ita judicatum est in decretis co-
mitiorum apud Roncalias à Friderico Imper. cum
Proceribus Germaniæ, Galliæ atque Italiæ A. 1158.
super regalibus habitorum, (eodem anno & loco,
quo *auth. Habita. C. ne filius pro patre*, est promul-
gata) exhibet illa Goldastus *Constit. Imp. tom. 3. fol.*
335. Exceptæ sunt illæ civitates, in quibus per E-
piscopos à privilegiis Imperatoris comitatum, h. e.
advocatiam habentes, consules consulatum reci-
pere solebant; nam in illis Imperatores Episcopis
electionem consulis, tanquam actum Jurisdictio-
nis expresse reservarunt. vid. §. *privilegia. v. in ci-*
uitate

vitae illa, in pace Constantiae à Friderico Imp. anno
1182. promulgata. Electio tamen consulis non
semper est actus Jurisdictionis, sed saepe regale,
absque territoriali potestate. Heider. in apol. von
Reichs-Wöigt. c. 2. p. 137. Postea electio consu-
lum in urbibus imperialibus à Caesare toti civitati,
der ganzen Bürgerschaft, concessa est. De Ur-
bibus Ratisbona, Lubeca, Augusta Vindelicorum
& Ulma, Crus. annal. p. 3. l. 2. cap. 17. hoc testatur,
vid. Conring. disput. de Urb. Imp. §. 124. à civibus
rursum Senatus eam partim expresse, partim tacite
consecutus, nunc sibi electionem jure attribuit.
Quia jam Imperator potestatem eligendi consu-
lem ipsis civitatibus concessit, inde venit, quod ad-
huc cives cum Magistratu Imperatori homagium,
h. e. juramentum fidelitatis praestare debeant. Hei-
der. von Reichs-Wöigt. p. 22. Talis (2) est quili-
bet Princeps, qui in civitatibus suis Provincialibus,
consules possunt creare ex jure superioritatis terri-
torialis. Tales (3) sunt Nobiles immediati, in ur-
bibus sibi subiectis, quia idem jus habent ex lege.
Quicunque itaque non habent Majestatem, nec il-
lud, quod analogon est Majestatis, nec ab illis po-
testatem eligendi acceperunt, illi nullo jure hanc si-
bi potestatem attribuere possunt.

§. VI. Jam in omnibus locis videndum est, an consuetudo vel lex eligat consulem, aut ex consuetudine vel lege certæ personæ eligentes sint, an aliis personis hæc potestas data sit, vel permittatur. Omnibus his casibus deficientibus Majestas superest, quæ tunc temporis demum hanc sibi curam sumit: Hodie in Imperio nostro Romano Germanico in plurimis Urbibus penes Senatum, vel penes ipsos cives hæc facultas est; alibi Ducibus, aut Comitibus, aut Episcopis id competit, alibi partim his, partim illis, Imperatori autem forte nullibi. Conring. *disp. de Urb. imp.* §. 129.

§. VII. Transgrediendum est ad personas, quæ possunt eligi consules. Officium consulis consistit in consulendo ac dirigendo, hinc requiritur, ut sit persona habilis. Habilis dicitur, qui vult ac potest officium hoc administrare. Velle intelligitur, qui Rempublicam amat, & virtute præditus est: Ita LL. Germanorum antiquissima svadebant, ut judex has quatuor habeat virtutes: justitiam, sapientiam, constantiam & temperantiam; eleganter hæc Lehmann. *Chron. Spir. L. 4. c. 13.* Ad posse requiritur, (1) ut sit prudentia instructus, (2) ut idoneas habeat facultates, (3) legitimos natales, nec (4) talis sit, quem lex aut statutum excludit. /

4. §. 3. *D. de muner. & honor.* Prudens est, qui habet rerum civilium cognitionem, sive notitiam suæ Reipublicæ, & aliquo modo privati juris peritus. Hinc Bodinus *Lib. 3. de Republ. c. 1. Virtutes Senatoris necessariae sunt, justitia, fides, integritas, prudentia, rerumque gerendarum usus, & juris divini, & domesticarum Legum scientia.* E. Quicunque ejus sunt prudentiæ, ac virtutis, ut Reipublicæ negotia gerere possint, nec naturaliter, nec civiliter prohibentur, illi Consules eligi possunt. vid. Aristot. *Lib. 5. Polit. c. 7.*

§. VIII. Talis est (1) qui est *vel in* Senatu, qualis est is, qui tantum auscultat, non autem suffragia fert, uti Secretarius, *vel de* Senatu, uti Syndicus, Senator, licet ipsi sint, qui simul electioni adsint. Ex corpore autem Senatorum, quod seminarium honorum Reipublicæ est, saltim non semper sumuntur consules, quemadmodum ex civibus Senatores. *l. 7. §. 2. D. de Decur.* Talis (2) est membrum aliquod Universitatis. Ex historia probat hoc Lehmann. *L. 4. c. 13.* Alicubi tamen, qui semel Tribunus factus, amplius in Senatum promoveri nequit: uti in civitate Hamburgensi, (3) tam pater, quam filius familias, *l. 5. C. de Decur.* nam & hic se potest obligare. *l. 39. D. de O. & A. l. 57. D.*

57. *D. de Judiciis.* Tales (4) sunt tam senēs, quā
juniores, *Mev. ad Jus Lub. L. 1. t. 1. rubr. n. 37.* qui
senes junioribus præferendos dicit, cum Vi. Con-
sularis omnibus quasi pater consulat; attamen &
juniores possunt præferri, docti scilicet indoctis,
cum ipsi interdum senilem juventutem habeant.
Cic. in Cat. Maj. prolixius h. de re vid. Zahn. ichn.
munic. cap. 20. Tales (5) tam literati, quam illi-
terati, *l. 6. C. de Decur. l. 1. C. de Adfess. l. 1. C. de Po-*
stul. ut etiam milites possint tales fieri. *l. 17. C. de*
Judiciis. l. 6. C. de Jurisdic. Tot enim tantum in
Senatu literati sint, quot directioni consiliorum &
judiciorum sufficiunt. Nam in iis civitatibus, ubi
mercaturæ studetur, etiam ejus artis periti adhiben-
di sunt, ex historia hoc testatur *Lehmann. Chron.*
Spir. L. 4. c. 13. Non enim ex corpore juris sem-
per inter fluctus mundi se patitur regi navis Reipu-
blicæ. Quoties usus plus valet, quam Bartolus &
Baldus? qui, quantum sciverunt, quid sit juris,
tantum ignorarunt, quid sit seculi nostri. *Mev. L. 1.*
t. 1. rubr. n. 38. usque ad num. 44. Qui tamen ma-
nuariis artibus victum quaerunt, ad munera & ho-
nores publicos in Republica, præprimis aristocra-
tica, admitti non debent, modo aliorum copia
haberi possit, vel nisi alter moribus vel statuto sit

receptum. Mev. *L. 1. t. 1. art. 1. n. 3. 4.* Tales (6) tam divites, quam pauperes. Mev. *rubr. t. 1. n. 37.* melius tamen est, eligere illos, qui facultatibus florent. *l. 14. §. 3. D. de muner. & honor.* nam facultates magis, quam conditio spectandæ. Dn. Praefes in *Jurispr. ad tit. de Decurion.* & minus inhiant muneribus ac corruptelis, & amant statum Reipublicae; nam eo pereunte, & facultates suas amitterent.

§. IX. Contra: Quicumque non sunt ejus prudentiae ac virtutis, ut Reipublicae negotia gerere possint, & vel naturaliter, vel civiliter, sive uti alias profertur: *lege, natura, vel moribus*, prohibentur, illi Consules eligi nequeunt. *l. 12. §. 2. D. de Judic.* Talis est (1) extraneus. Mev. *t. 1. rubr. n. 37.* si nempe incola adest aequè idoneus, is est enim praefendus. *l. 11. C. de Episc. & Cleric. l. 2. C. de Offic. Praet. can. 1. dist. 23.* nam melius censetur nosse mores populi. *c. quosdam. 7. & c. quando: 8. X. de Praesumpt.* Mynsing. *cent. 4. obs. 30.* & hoc jus indigenatus obtinet quoque in Camera Imperii, ubi Adseffores ex circulo, qui praesentat, sumuntur, Ord. Cam. *P. 1. t. 1. §. Und worüber 5.* & hoc jus viget in Ducatu Gvelferbyitano, Land-Tags Abschied zu Sandersheim, de anno 1601. §. zum 38sten.

38ten. § 1619. §. zum 36sten. Jure Saxonico constitutum est, si ex septem, tres collegam eligant, prævalent reliquis quatuor, qui peregrinum elegerunt. *Sachsen-Spiegel L. 3. art. 59. Beloldus voc. Wahl.* Quod si semel extraneus fuerit admissus, licet postea indigena æque idoneus existat, ex hoc tamen jure indigenatus Consulis constitutio non potest iterum rescindi. *Berlich. P. 1. concl. 4. n. 110. Rauchbar. q. 1. n. 4. add. Carpzov. P. 1. Const. 27. def. 12. in fin.* ubi sententiam in causa Senatus Wurtzensis, anno 1634. mens. Sept. pronunciatam affert. Verba hæc sunt: *Seyd ihr unlängstens nach Gewohnheit selbiges Orths zur neuen Raths Wahl geschritten / und als ein neuer Bürger-Meister gewehlet worden / sollen seyn 4. Vota auf den Stadt-Richter, die andern 4. Vota aber auf eine andere Person so dem Rath-Stuhl nicht verwand / gefallen; Ob nun wohl die Vota paria seyn / und beyde Personen darzu gnugsam qualificiret / daher zwischen euch sämtlichen / wegen des neuen Bürger-Meisters / Differenzen entstanden; Dieweil aber dennoch jetztgedachte andere Person dem Rath-Stuhl bisher nicht zugehan gewesen / auch von denen Raths Personen, so ihme mit naher Schwägerschaft verwand, 2. Vota erlanget, hingegen aber der Stadt-Richter gantz 16. Jahre dem Rath-Wesen beygewohnet, und dessen kündig ist / zumahl auch bis Dato nicht gebräuchlich gewesen / daß eine frembde Person / ausser dem Rath-*

E 3 Stuhl/

Stuhl, zum Bürger-Meister-Amt erkieset worden;
 &c. So wird bemeldeter Stadt-Richter vor der an-
 dern Person / von welcher eure Frage meldet / zum
 Bürger-Meister-Amt billig bestellet. *B. R. W.* Ta-
 les (2) sunt minores. *l. unic. D. de Offic. Consul. facti*
tamen Consules suffragia non ferunt, nec admini-
strant Rempublicam. l. 6. §. 1. l. 11. D. de Decurion.
l. 8. D. de muner. & honor. & nuda dignitas sine ad-
ministratione defertur. l. ult. C. de testam. milit. &
cogi non possunt. l. 2. §. ult. D. de Decurion. l. 41. D.
de arbitr. l. 1. C. qui etat. se excus. qui tamen casus
 non facile existet. Tales (3) sunt pater & filius, vel
 duo fratres simul. Nam licet Jure Civili admitti
 possint. *l. 1. §. ult. C. de muner. & honor. non contin.*
 tamen hodie plerumque ex statutis arceri solent.
Jus Lubec. L. 1. t. 1. art. 5. ibique Mev. n. 1. Hahn.
ad tit. de Decur. in fin. ne unius vel alterius familiae
 nimia potestas excrescat. *Mev. d. l. n. 2. & ob alias*
rationes. n. 3. 4. 5. & 6. (4) Mulieres, quia ab
 omnibus officiis civilibus, h. e. virilibus, sunt re-
 motae. *l. 2. init. D. de Reg. Jur. l. 12. §. 2. D. de Judi-*
ciis. l. 4. §. 2. D. de Offic. Procons. (5) Clerici, ne-
 que enim se negotiis secularibus immiscere debent.
cap. 1. 2. 5. & 9. X. de cler. secul. negot. add. Novell.
123. c. 6. (6) Qui non habent legitimos natales,
 quales sunt spurii, praesertim si legitimos habeant
 com-

competitores. *l. 3. §. 2. D. de Decur. l. 6. C. eod. ibique Brunnemann.* Si tamen Princeps scienter Impurum Senatorem constituit, legitimasse eum videtur. Dn. Stryck. *Uusus modernus ad Dig. de his qui sui vel alien. §. 19. Löwen. in cens. for. L. 1. cap. 3. n. 11.* (7) Furiosi. *l. 5. l. 40. D. de R. 7.* (8) Muti & Surdi, si in totum non audiant vel loquantur. *l. 7. §. 1. D. de Decurion. l. 2. §. 6. D. de vacat. muner.* (9) Infames, qui ab honestorum cœtu legregantur, & quibus dignitatis porta non patet. *l. 2. C. de Dignit. l. 1. C. de infam. l. 2. ff. de Off. Adsess. l. 12. ff. de Decurion. can. infamis. 2. qu. 7.* etiam infamia facti notati, cum iniquum esse videatur, ut, qui de aliorum delictis judicat, ipse ob delictum aliquod infamis reperiatur. *Besold. cons. 117. n. 20. c. 118. n. 14. Part. 3. Wessenb. & Hahn. ad tit. de his, qui not. infam.* (10) Judæi, *l. ult. C. de Judæis.* Obstat videtur *l. 3. §. 3. ff. de Decurion.* Sciendum tamen, collegia Judæorum secundum Gothofred. ad *d. l. 3.* nonnunquam probata, *l. 15. §. 6. ff. de excus. tut. l. 11. ff. de sicariis,* nonnunquam reprobata fuere. *l. 1. C. de Judæis. l. ult. C. eod. l. 20. ff. de Reb. Dub.* Præsertim cum hodie nonnulli velint, quod Judæi sint Cæsaris, vel Principum, in quorum territorio habitant, servi. *Stam. de serv. pers. L. 1. t. 5. c. 1. n. 8.*
quia

quia vocantur: die Känserlichen Kammer-Knechte, sed magis ratione tributorum, quam conditionis suæ ita dicuntur, *uti monitum memini in discursu Domini Præsidis ad Digesta.* Eorum quoque consortium prohibetur, nam non tolerantur, nisi expresse fuerint recepti, quæ receptio ad Regalia Principum pertinet. Reform. Polit. de anno 1548. tit. 20. & de anno 1577. tit. 20. (11) Judiciorum publicorum rei. l. 21. §. 5. ff. ad municip. l. 7. ff. de Minor. (12) Debitores Rerum publicarum. l. 6. §. 1. ff. de muner. & honor. (13) Banniti. (14) Excommunicati. Præterea spectanda sunt Statuta & Consuetudines cujusque loci, quæ mox hunc, mox illum adhuc excludunt. Et tantum de personis.

CAPVT IV.

QVOMODO CONSVLES CONSTITVANTVR.

§. I.

Progrediendum est ad modum, quomodo Consul constituitur. Repetendum est hoc principium: Consulatus est munus publicum: Jam

Jam omne munus publicum defertur *vel* sorte, *vel* electione. Aristot. *L. 4. Pol. c. 16.* Sorte Magistratum constituere, non adeo consultum est, ne talis constituatur, qui publicas functiones implere non possit. Meier. *Anal. Pol. Aristot. L. 4. c. 16. n. 218. l. 45. C. de Decurion.* ideo hic modus vel nunquam, vel raro, certis scilicet in casibus obtinet. Superest, ut Consul electione constituatur. Eligat autem vel Lex, vel Persona. Lex eligit, quando hunc vel illum immediate ad publicum aliquod officium administrandum vocat. Inter alias talis lex est, quæ filios Nobilium in Senatum assummi præcipit. Et hos non tam lectos, quam natos ad officium aliquod publicum cenlemus. vid. *l. 31. l. 35. l. 36. l. 48. l. 55. C. de Decurion.* Colleg. Argent. *ad tit. ff. de Decur.* licet non nativitate, sed lege, sive consuetudine, sive statuto expresso hoc jus sibi acquisierint. Exemplum habemus in Republica Venetorum, ubi statim ac Nobilis filius majorennis factus, Senator est. Iose Cicer. *orat. pro L. Agrar.* Consulum facit mentionem, qui in cunabulis tales facti sunt. Huc spectare videtur, quando Dominus Jurisdictionis aliquem sub officialem in aliquo loco sibi constituit, & de hoc munere publico investit, dicitur hoc feudum Burgi Magistrati,

Ari, germ. Bürger = Meister = Lehen, Lehen zur Bürger-Meisterschaft geliehen, hac de re videri potest Codex Jur. alemann. feud. à Joh. Schiltero editus, cap. CLl. von Bürger-Meister-Lehen, his verbis: Lehen zu Burgermeisterchaft geliehen, erbet an eines Burgermeisters Sun, vdoch so darbet er des Burg-Schildes, und volgs domit an einen andern Herren. Er mag aber des Guts nut hin geliehen, er mag ouch keinen Herren versprechen, wie nieder er ist, das ist davon das er des Herschiltes darbet. i. e. *Feudum ad Burgimagisterium collatum transmittitur per successionem in Burgimagistri filium: sed caret hic clypeo militari, & sequitur alium quoque Dominum. Non valet vero de feudo hoc subinfeudare; nec Dominum ullum reprobare potest, ne minimum, quia caret clypeo militari.* Hæc feudi species impropria est, & jure singulari transmittitur ad filium, & retinetur, etsi mutatio in persona Domini contigerit. Jure autem subinfeudandi destituitur, quia ipse Vasallus vicarius tantum est; & si cedatur dominium directum, etiam ignobili, non potest contradicere, ut alius Vasallus, quia caret clypeo militari. vid. Joh. Schilter. *Comment. ad jur. Alemann. feud. dict. cap. 151. §. 1. & 2.*

§. II. Vel persona eligit, & circa hanc electionem tria considerabimus: quæ antecedunt electionem, quæ comitantur, quæ consequuntur. Ad antecedentia pertinet (1) citatio, *l. 2. C. de Decurion. cap. 28. X. de Elect.* Citat vero principale membrum Universitatis, qualis est Consul Regens, (sc. quando duo vel plures adfunt Consules,) *der regierende Bürgermeister*, vel, si is deest, is, qui antiquior est in officio. *Lolæ. P. 1. c. 3. n. 69. P. 2. c. 1. n. 21.* Citandi autem sunt omnes illi, qui jus eligendi habent, sive sit solus Senatus, sive omnes simul cives, quo casu Tribuni tantum citantur; adeo, ut si unus non fuerit citatus, qui potuisset contradicere electioni inique factæ, potest actum electionis reddere nullum. *Mev. P. 4. dec. 201. dummodo intentionem suam prosequatur. c. 28. X. de Elect.* *Eichel. ad R. J. c. 3. th. 8. n. 2.* quod tamen ad absentes neglectos non est extendendum. *l. ult. C. de Legation. Tretac. L. 1. res. 1. n. 2. ad tit. quod cuj. Univ.* Et hac citatione ommissa, nullitas electionis adest insanabilis, uti alias in processu etiam fieri consuevit; ideoque nulla appellatione opus, sed remedio nullitatis infringi potest electio. *l. 27. C. de Appell.* (2) Ut citationi causa addatur, scilicet quod ad eligendum Consulem citentur, ut res domestica

præmeditatione prius ponderari possit. Brunnem.
ad tit. Cod. de Decur. Interdum tamen, licet ex al-
 lia causa fuerint congregati, eligere nihilominus
 possunt. Cravetta *T. 1. cons. 4. n. 25.* Baldus *ad l. 3.*
ff. quod cuj. Univerf. (3) Citati omnes debent
 comparere, vel ad minimum duæ partes istius cor-
 poris adesse. *l. 3. ff. de decret. ab ord. fac.* Ad has
 duas partes etiam is ipse, qui eligitur, numerari
 potest. *l. 4. ff. quod cuj. Univerf.* Struv. *Exerc. c. 7.*
th. 77. Et hi omnes, qui præsentés sunt, non de-
 bent consentire, sed tantum major pars præsen-
 tium. *cap. 57. X. de Elect.* nam quod major pars cu-
 riæ effecit, pro eo habetur, ac si omnes egerint. *l.*
19. ff. ad municip. l. 46. C. de Decurion. l. 3. l. 4. ff.
quod cuj. Univ. l. 160. §. 1. ff. de R. J. Absentium
 autem jus accrescit præsentibus, H. Grot. de J. B. &
 P. *L. 2. c. 3. §. 20.* ideo per literas votum suum emit-
 tere non possunt. Ant. Faber. in *Cod. L. 1. t. 3. def.*
40. (4) Proponitur personis congregatis, quid agen-
 dum, & simul una, duæ vel tres personæ nominan-
 tur, germ. werden auf die Wahl gesetzt oder ge-
 bracht. Mev. *L. 1. t. 1. art. 7. n. 10.* alicubi Con-
 sules hoc faciunt, qui, (si plures, quam duo adsunt,
 nam numerus eorum pro urbium magnitudine va-
 riat. Mev. *t. 1. rubr. n. 27.*) suo consensu in aliquot
 per-

personas conspirant, easque Senatui legendas præsentant. *Mev. n. 12.* alibi ordine successivo procedit nominatio, ut, quot sint loca vacantia, tot fiant nominationes à diversis: & quidem incipit Consul senior pro primo loco, qui sibi collegam nominat, si adhuc alia sunt vacantia, sequentes nominationem continuant. *Stat. Hamburg. L. 1. t. 1. art. 3.* In nonnullis civitatibus receptum, penes nominatores saltem proponendi esse arbitrium, disceptatione prius instituta coram Senatu, an sit quidam nominandus, & num recte nominatum? priusquam ad electionem nominatorum progrediatur. Unde ex primo nominatis, nisi placeat nominatio, non semper fit electio, *Mev. n. 14. 15.* Jure Civ. nominatores tanquam fidejussores obstringebantur. *l. 1. C. de peric. nominat.* secus nostris moribus, quia nominatores non soli eligunt. *l. 2. §. 7. ff. de admin. rer. ad civ. l. 59. C. de Decurion.*

§. III. In electione ipsa considerandum est, (1) quomodo suffragia ferant eligentes? an scriptura, an voce, an cum, an sine rationibus, an jurati, an injurati (Conducibilis certe esset, ut eligentes nunquam ad juramentum cogereantur, ob periculum perjurii; quomodem *fœminæ ad abjurandas secundas nuptias, & clericus ad ejurandas*

concubinas cogi non debent, c. 3. X. de cobab. Cleric.)
 an palam, an occulte, parati, an non parati, colle-
 gialiter, an singuli, sive incipiant seniores, sive ju-
 niores. De his omnibus mores singulorum loco-
 rum sunt attendendi. Vota interdum libera sunt,
 interdum restricta, sive ad certas personas, sive ad
 certum modum. Debent autem semper esse cer-
 ta, non conditionalia, vel alternativa, ut finis ele-
 ctionis obtineatur. *c. in electis. 2. de Elect. § Elect.*
potest. in 6to. (2) Vota sunt colligenda. (3) Nu-
 merantur, non vero ponderantur, si omnes in u-
 num non conveniant, etsi hoc theoretice posset
 melius defendi. arg. *l. 1. §. 6. C. de Vet. jur. enucl.*
practice tamen nunquam. Ant. Faber. in Cod. *L.*
1. t. 7. def. 2. n. 3. Non vero ex majori personarum
 numero, sed ex earum qualitate sapius vota sunt
 aestimanda. arg. *l. 8. ff. de pactis.* Berlich. *P. 2. Dec.*
23. conclusum à majori parte instar legis haben-
 dum est. Quod si igitur ex paucorum opinione
 aliquid contra officium decernatur, ille actus ipso
 jure nullus est, quod forma præscripta destitutus
 sit. *L. 5. D. de LL. l. 6. ff. qui satisd. cog. l. 8. §. 2. ff. de*
bon. poss. cont. tab. Præjudicatur autem per ma-
 jora reliquis, ita, ut non attenda minoris partis sen-
 tentia, protestatione ac contradictione, id obti-
 neat,

neat, quod pluribus placet. Nec secundum DD. Statuto potest introduci, ut major pars non concludat. Klock. *vol. 1. conf. 28. n. 45.* & Barbof. *in axiom. L. II. c. 4. axiom. 2.* Ricc. *Dec. 316.* nisi minor pars manifeste ostenderit, aliquem istam dignitatem non mereri, nec officio aptum esse. *c. Dudum. 22. X. de Elect.* Menoch. *conf. 96. per tot.* Mascard. *vol. 2. de Probat. concl. 593.* non vero, si de eo adhuc dubium est. *l. 19. D. ad municip.* si paria adsunt vota, benignior opinio est sequenda, *l. 38. ff. de Rejudic.* qualis illa est, qua aliquis potius in Senatum & Consulem cooptatur, quam reprobat. Menoch. *Conf. 96. n. 27.* rationes vid. apud Mev. *L. 1. t. 1. art. 5. n. 36.* præjudicio hoc confirmat Carpzov. *P. 1. C. 27. def. 12.* quod in §. ult. sup. cap. verbote- nus recensuimus. (4) Præses plerumque conclusum facit.

§. IV. Quæritur hac occasione: An quis sibi ipsi votum dare possit? & videtur negandum ex *l. 4. ff. de tut. dat. l. ult. ff. de Offic. Prætor.* ubi le Judicem facere, Prætor expresse prohibet. Idem Jure Canonico per *cap. 26. X. de jure patron.* ubi dicitur: quod nullus se possit ad personam alicujus Ecclesiæ præsentare, quantumque idoneus sit. add. *can. Didicimus. 31. ibique gloss. c. 24. qu. 1.* Idem jure

republico. A. Bull. t. 2. th. 39. Arumæus *discept.* 2. *ad A. B. th.* 22. ac proinde tale votum, tanquam ambitiosum ac suspectum rejicitur. Lauterib. *disput. de synd.* Sed distingvendum est: *aut* unus tantum eligit, & ille votum sibi ipsi dare nequit; de quo calu allegati textus intelligendi sunt, *aut* plures ad-sunt, qui simul eligunt, & tunc sibi ipsi omnino aliquis votum dare potest, quia non se eligit, sed tantum majora suo voto facit; & electionem voto proprio approbare dicitur, quod omnino permis-sum est. l. 4. ff. *quod cuj. Univers.* ibique Brunnem. & cap. 33. X. de *Elect.* & *elect. potest.* cap. 43. eodem. Cardin. Tusch. *Cons.* 72. n. 3. tit. E. Menoch. *Cons.* 122. Idem obtinet in electione Imperatoris. A. Bull. tit. 2. in fin. Rumelin. *ad A. B. tit.* 2. §. 10. Buxtorff. *ad A. B. t.* 39. Freher. *in notis ad Petr. de Andl.* L. 2. c. 2. Ejusmodi exemplum in actis publicis de Re-ge Hungariæ Sigismundo habemus, qui cum esset rogatus de nominando Imperatore, ipsum se no-minavit, dicens: alios non novi, ego ipse mihi sum notus, quod Reipublicæ commodum promovere paratus sim. Linn. *Tom.* 1. *Lib.* 2. c. 3. Quin pater pro filio, & frater pro fratre, & consanguineus pro consanguineo suffragia ferre possunt. l. 5. l. 6. init. ff. *quod cuj. Univers. nom.* nam ut partes collegii con-fide-

siderantur. *d. l. 6. quod cuj. l. 9. ff. de bis, qui sui vel alien. jur. & in publicis officiis; nec patria potestas, nec fictio juris, qua pater & filius pro una persona habetur, attendi solet. l. 9. ff. de bis, qui sui vel alieni jur. sunt. l. 14. pr. ad S Ctum Trebell. Brunnem. ad l. 4. l. 5. l. 6. ff. quod cuj. Univers. nom. n. 3. Manz. n. 39. & pater in causa filii iudex esse potest, & contra. l. 77. l. 78. ff. de Judiciis. Attamen in nonnullis locis in electione & nominatione consanguinei, ejus consanguineus vel affinis secedere debet, ut electio maneat libera; uti constitutum jure Lubecens. L. 1. t. 1. art. 7.*

§. V. Electionem consequitur (1) notificatio, quæ fit personæ, quæ Consul est electa, & plerumque per officialem publicum. *l. 2. C. de Decurion. ibique Brunnemann.* (2) Ut consentiat electioni, legitime de se factæ, si non vult, invitatus cogi potest. *l. 1. §. 2. l. 9. ff. de muner. & honor. nam est officium publicum, & jure incolatus omnes obligantur. l. 29. ff. ad municip. l. 5. l. 6. C. de incolis.* hoc igitur de extraneis non est intelligendum, quia in eum nullum jus Civitas habet. Non vero reluctantes semper sunt cogendi, sed potius puniendi; cum tales præsumantur negotia Reipublicæ non fideliter tractaturos esse, quemadmodum ille

G

suspe.

suspectus est, qui sponte se ingerit. arg. §. 10. *Inst. de suspect. tut. vel curat. in fin. l. 25. D. de Procur.* Pœ-
 na plerisque in locis est amissio habitationis in ur-
 be, vel pecuniaria, vel carceris, vel alia. Jus Lube-
 cent. *L. 1. t. 1. art. 6.* ibique Mevius num. 24. 28. 29.
 Præterea omnia damna & sumtus, pro ipso com-
 pellendo factos, restituere debet. *l. 20. l. 51. C. de*
Decurion. Tria autem sunt personalium mune-
 rum genera; alia dignitatem annexam habent,
 quæ honores vocantur. *l. 14. D. de muner. & honor.*
 alia utilitatem exercitii, quæ sordida dicuntur. *l. 12.*
l. 13. C. de excus. muner. alia media, nec honorata,
 nec sordida. Mev. *L. 1. t. 1. art. 6. n. 9.* à duobus po-
 sterioribus multæ causæ excusant. *tot. tit. D. & C. de*
vacat. & excusat. muner. à priori, quo etiam spe-
 ctat *Consulatus*, non sufficiunt aliæ excusandi cau-
 sæ, nisi quæ sunt gravissimæ. *l. 12. D. de muner. &*
honor. l. 8. init. D. de vacat. & excusat. qualis ætas
 55. annorum, *l. ult. C. qui etat. se excus. l. 2. §. ult. l.*
11. D. de Decurion. it. excusatur, qui singulari Sena-
 tus vocatione jam tum alia Reipublicæ munera ad-
 ministrat, ut Syndicus, Physici, Secretarii &c. Mev.
L. 1. t. 1. art. 6. n. 22. nisi alicubi alia obtineant Statu-
 ta. Semel tamen recusans, pœnitere non potest.
 Nec Nobiles possunt detractare munera publica;
 si in

si in civitatibus habitant. arg. *Nov. 15. cap. 1. l. 28. C. de Decurion. Brunnemann. ad tit. C. de Decur.* ita Nobili in civitate quadam poenam pecuniariam ob detractionem muneris Consulatus dictatam esse dicit. *Mev. ad Jus Lubec. Lib. 1. t. 1. art. 6. num. 33.* Nec morbus pedum, sive podagræ valetudo excusat. *l. 13. C. de Decurion. l. Podagræ. 3. C. qui morb. se excus.* nisi sit adeo vehemens, ut proprias res quis administrare non possit. *d. l. 3.* Nec gradus Doctoralis. *Mev. L. 1. t. 1. art. 6. num. 40.* Si quis juravit, se hoc officium non esse suscepturum, nihilominus suscipere tenetur. *l. ult. D. ad municip. Mev. d. l. n. 41.* Appellare tamen à delatione munerum publicorum & Consulatus aliquis potest. *l. 1. §. 1. D. quand. appell. l. 2. C. de Decurion. ibique Peretz. n. 24. § 30. l. 4. l. 7. C. de Appell. secus jure Lubecensi Mev. L. 1. t. 1. art. 6. n. 44.*

§. VI. Requiritur (3) ut juramentum præstet. Nam tanta res uti Reipublicæ administratio vix unius hominis voluntati absque cautione committi potest. Cautio autem pro magnitudine rei magna quoque esse debet. Jam nulla persona, nulla res homini pretiosior esse præsumitur, quam ea, quæ ad vitam æternam obtinendam spectat, quale est auxilium DEI, verbum DEI, sacramen-

ta, &c. ideo hæc in cautionem dari debent, & hoc dicitur jurare. Ne autem res effectu suo careat, ipse Deus vindex vocatur, quia est *omniscius*, nam scit omnia, adeoque etiam delinquentes; quia est *justus*, nam vult punire delinquentes; quia est *omnipotens*, nam potest etiam eos punire. Grotius de J. B. & P. *Lib. 2. cap. 13. §. 10.* Lauterb. *de juram. thes. 21.* Itaque omnes omnino Consules jurare debent: ita jam olim erat constitutum in *Pace Constant. §. privilegia: v. in causis*: Nam apud Episcopum civitatis, vel apud nuntium Regis jurare debuerunt. Carol. Sigon. *Lib. 17. de regn. Ital. sub anno 973.* Ideo in antiquis temporibus sese scripserunt Magistratus, Judices & Consules, *Richter und Rath*, iuratos ad legem Dei, *die Geschworne zu Gottes Ehre*, h. e. zum Befehl Gottes. Lehmann. *Chron. Spir. L. 4. c. 13.* Hodie illud adhuc præstant novi electi Consules illis, qui eos elegerunt, & simul toti Reipublicæ, promittentes, se velle Reipublicæ negotia fideliter administrare, secundum *Novell. 8. cap. 9.* jurant quoque, se nihil dedisse, vel daturus esse, vel etiam promississe ad consequendum Consulatum. Juramentum singulæ civitates sibi aliquod proprium fecerunt, quod inspiciendum est; & hoc juramentum secun-

cundum mores nonnullorum locorum singulis vicibus est repetendum, licet alias repetito officio opus non sit novo juramento. Formulam juramenti, quod Consules urbis Gvelferbyti, der Heinrich-Stadt, præstare debent, lubuit adjicere: Ich gelobe und schwehre einen Eyd zu Gott / und auf sein Wort / daß ich will und soll nächst dem meinem gnädigsten Fürsten und Herren, als meinem gnädigsten Landes Fürsten / und hoher natürlicher Obrigkeit, wie auch S. F. G. Erben und nachkommenden regierenden Herzogen zu Braunschweig und Lüneburg &c. geleisteten Erb. Huldigung Ahd / und so weit und ferne es demselben nicht nachtheilig und zu gegen / bey euch Bürger-Meistern / und Rath-Männern / wie auch bey allen und jeden Bürgern und Einwohnern dieser Heinrich-Stadt mein Leib und Gut, aufsetzen / Gottes Ehre und sein heiliges Wort / als ein frommer Christ / nach meinem höchsten Vermögen / helfen befördern / und darumb in keiner Noth Ausflucht suchen / dann auch über die allbereit geleistete Bürger-Pflicht / als ein Bürger-Meister / neben meinen Zugeordneten / gemeiner Stadt Bestes in Acht nehmen / einem jeden / darzu er befugt / durch schleuniges Recht / ohne Ansehen der Person / befördern helfen / und sonst thun / leisten und verrichten / was die Fürstliche Heinrichstädtische Privilegia und Ordnung / am Tage Pauli-Befehrung Anno 1602. gegeben / in dem ein und andern Punct allenthalben mit sich bringen / so wahr mir Gott helffe / und sein heiliges Wort.

§. VII. Requiritur (4) ut à Majestate, vel etiam superiore Consul confirmetur. Sic in Pace Constantinopolitana constitutum: ut investituram Consules à Cæsare vel Episcopo recipiant. §. *privilegia. v. in civitate.* ratio hæc est, quia potestas eorum dependet ab iis, qui Majestatem habent; & illas investituras vel confirmationes dignitatum Judicum, Consulium &c. expresse inter regalia nominat Naclerus *vol. 2. gen. 39. fol. 763. ex Ottone Frisingensi.* Ita etiam Consules Guelferbytani à Serenissimis Ducibus regentibus confirmantur. vid. Fürstl. Privil. Statut. und Ordn. der Heinrich-Stadt, *cap. 2. lat. 569.* in verbis: Die Wir, und Unsere Nachkommen, dann auch, wosfern Wir und Sie nichts Erhebliches darwider einzuwenden haben, dergestalt bestätigen wollen und sollen &c. Administrationem tamen statim debet incipere Consul, simulac electioni consentiat, non expectata confirmatione Superioris, ea enim non facile denegatur. *l. 59. C. de Decurion.* olim non poterat eam Superior denegare sub pœna statuta. *dict. l. 59.* secus se res habet in electione Episcopi, qui est prius omnino confirmandus. *cap. 17. X. de Elect.* His omnibus peractis electio est rite perfecta. Consuetudines tamen singulorum

rum locorum in primis sunt attendendæ. *l. 6. init. §. 1. D. quod cuj. Univ. nom.* Qui jam non juste est electus, pro reprobato habetur, nec nomen Consulis digne sustinet. *c. venerab. 34. X. de Elect. §. c. cum Ecclesia. 31. end.* nec res Universitatis administrare potest. *l. 11. in verb. qui bona Reipublicæ jure administrat. D. de pignor. à sensu contrario.* Unde si forte per impressionem, motum vel seditionem, sine justa & ordinaria electione, quis succederet in dignitate, vel contra jus & ordinem per Superiorem intruderetur, quicquid gerit & decernit, etiam communi civitatis sigillo appposito, non obligat subiectos, utut formidine potentia regimen & Jurisdictionem ad tempus concefferint, sed cum liberior aura adspirat, contradicendo impugnari possunt. *Coler. de Process. Execut. P. 2. c. 3. n. 356. & seqq. Mevius ad Jus Lubec. L. 1. t. 1. rubr. n. 46.* Si autem in electione peccatum sit quoad nonnullas solennitates, verus tamen eorum, quibus jus eligendi fuit, consensus intervenit, illa electio de jure gentium valet, & is, qui electus est, in foro conscientia est tutus, præsertim si dignus existat. *vid. Anton. Faber. in Cod. L. 1. t. 3. def. 39.*

§. VIII. Omni electioni hæc tacita inest conditio, ut idoneus eligatur. *l. 11. §. 1. D. de muner. & bo-*

Et honor. ibique Gothofredus. Si igitur eligētes indignum elegerint, ipsi tenentur. Grotius de J. B. & P. l. 2. c. 17. num. 3. & damnum quod exinde fecit Respublica eligentes resarcire tenentur. Fachin. 7. conf. 70. & licet suffragia plura prævaleant cœteris, accipienda tamen sunt, ac si in ea omnes consensissent. Inde obligatio, quæ oritur, non eos tantum obligat, qui collegio illi, in quo per majora quid conclusum, sunt subiecti, sed & singulos in illo collegas, licet ex numero illorum sint, qui contradixerint, etiam absentes, quia præsentibus jus fuit obligandi absentes. Hi enim omnes, cum primum in numerum collegarum recepti, non solum in receptionem illam consenserunt, sed & promiserunt, quod conservatio collegii ipsis maxime curæ esse debeat. Hujus itaque ratione sunt obligati ad id, quod majori parti visum fuerit, cum hæc unice ad conservationem unius cujusque civitatis inventa sint. Præterea si in idoneus eligatur, vel contra formam electionis peccetur, eligendi facultas adimitur, vel in totum, vel pro ea vice. Ant. Fab. in Cod. l. 1. t. 3. def. 41. in quo quis peccavit, in eo est puniendus; modo eligentes indignum esse sciverunt. c. cum in cunctis: 7. §. clerici: ult. X. de Elect. Qui ex odio aliquem nominavit, sciens eum excu-
satio

sationem habere, tenetur ad omnes expensas ei re-
stituendas. *l. 2. C. de Decurion. l. 1. §. 1. D. de Excus.
muner. Peretz. ad tit. Cod. de Decurion. n. 30.*

CAPUT V.

DE

OFFICIO AC POTESTATE
CONSULVM.

§. I.

Ordo postulat, ut videamus, quid Consul in
officio suo debeat & possit agere, vel non a-
gere. Quia vero pro varietate formæ Rerum pub-
licarum varia est potestas Consulis. Mevius ad Jus
Lub. *Lib. 1. tit. 1. rubr. n. 47.* ideo in genere potestas
hæc circumscribi nequit. Nos determinabimus
ea, quæ ipsis plerumque competunt, hac proposi-
tione: Quæcunque negotia jure Magistratus ve-
niunt expedienda, vel capiti aut directori alicujus
corporis competunt, vel quæ speciali aliqua lege
sunt concessa, nec expresse prohibentur, illa omnia
Consules peragere possunt. Dicuntur autem hæc
negotia vel ordinaria, quæ jure Magistratus, vel
extraordinaria, quæ ex lege competunt. Præterea
H
possunt

possunt Consules interdum & illa negotia, expedire, quæ prædecessores sui fecerunt. Prückm. *consil.* 3. n. 123. vol. 1. licet nullo alio jure, quam ex possessione illius actus. Culpæ enim obnoxius non est, qui id facit, quod ante eum alii fecerunt. In his omnibus autem negotiis talem habent potestatem, qualem Procurator mandatum speciale habens, vel qualem is, qui habet mandatum generale cum libera. Prückm. *eod. consil.* 3. n. 111. vol. 1. Et hæc omnia ita se habent, donec ex legibus vel moribus exceptio doceatur. Mev. l. 1. t. 1. rubr. n. 28.

§. II. Omnia negotia, quæ huc pertinent, expediuntur *vel extra* Rempublicam, *vel in* Republica. In Republica negotia sunt *vel publica*, quæ immediate Statum Reipublicæ concernunt, *vel privata*, quæ mediate. Publica geruntur *vel in curia*, *vel extra curiam*. Privata sunt *vel extrajudicialia*, *vel judicialia*, & hæc *vel civilia*, *vel criminalia*, expediunturque *vel in loco judicii*, *vel extra locum judicii*. In his omnibus negotiis Consul tanquam parens bonus, & tutor fidelis versari debet, uti monet Cicer. l. 3. de Orator.

§. III. Videamus primo negotia, quæ geruntur extra Rempublicam. Tale est, quod Consul gerit, quando tanquam caput civitatis ad comitia

mitia mittitur, ad consultandum de publica utilitā-
te. Sic mittunt Civitates Imperiales legatos ad
Comitia Imperii, quia sunt Status Imperii, & om-
nia exercent, quae superioritati sunt annexa. *vid.*
Instrum. Pac. Osnabrüg. art. 8. §. Tam in Univer-
salibus vero, quam particularibus diatis, 4. Hinc
nominantur die hohe Obrigkeit. Sic civitates
Municipales mittunt legatos ad Comitia Provin-
cialia, auf die Land-Tage, quia in iis votum ha-
bent; Missi dicuntur, Deputati, quia ab Inferiore
ad Superiorem mittuntur. Distinctionem inter
Legatos primi & secundi Ordinis, item, qui hos,
qui illos mittere possint, hic non tangemus; mo-
nemus tantum, quod, postquam hae caeremoniae
in accipiendis & mittendis legatis semel receptae
sint, temere ab iis decedere haud tuto liceat. Jure
civili jus legatorum non tantum ii, qui superiorem
non agnoscunt, sed civitates quoque inferiores ha-
bent. *tot. tit. Dig. & Cod. de Legation. Gail. Lib. 2.*
Observ. 52. n. 2. War. ab Ehrenb. l. 2. de fœd. c. 1. n.
37. it. Mev. l. 1. t. 1. art. 10. n. 39. & 40. Semper
tamen in mittendis legatis Consulum non habetur
ratio, sed alii eliguntur, quos major pars magis
idoneos censet. Et Senator saepe Consuli prae-
fertur, si majore rerum civilium peritia instructus.

Nam totus Senatus mittendos eligit. Et Senatus repræsentat civitatem, & quod hic gerit, pro eo habetur, ac si singuli cives fecissent. Zas. in l. civitas. n. 11. D. si cert. petat. Meischn. t. 2. L. 2. Dec. 1. n. 182. & seqq. Mager. de Advocat. cap. 16. n. 791. & 733. quia ex generali Germaniæ consuetudine, præsertim in Urbibus Imperialibus, non tamen omnibus, omne jus civitatis in Consules & Senatum à populo translatum. Coler. de Process. Execut. P. 1. c. 10. n. 347. & seqq. Tantum potestatis in Legatum potest transferre Senatus, quantum ipse habet. Decretam vero uni ex corpore Senatorum legationem obire tenetur. l. 4. §. penult. D. de legation. Zas. Conf. 20. L. 1. n. 1. nam est munus publicum, quod recusari nequit. l. 4. D. de muner. & honor. legale tamen impedimentum excusat, modo à Senatu approbatum fuerit. Salarium legati petere non possunt, quia personale munus est, viaticum tamen ipsis debetur, quod *legativum* dicitur in l. 2. §. ult. D. de Legation. l. ult. §. 12. D. de muner. & honor. Sumtus live necessarios, live utiles, live voluptuarios, in honorem tamen Reipublicæ factos, repetere possunt; non vero, quos domi privata necessitate fecere. Cacher. Dec. 46. & quidem **condictione** ex moribus, quia juris civilis remedia dedu-

deductionis sive retentionis & abrasionis habere non possunt. *l. 33. ff. de condict. indeb.*

§. IV. Huc porro spectat, quando tota civitas agit, vel convenitur in iudicio, tunc Consules, qui tueri debent civitatem, pro utilitate publica agunt & conveniuntur. *l. 30. C. de Decurion.* ita, ut unus Consul in solidum possit & agere & excipere, uti tutores. *l. 1. C. Si ex plur. tutor. ibique gloss. l. ult. C. de auctor. prest. ibique Gotbofredus. Speidel. voc. Consules* tutius tamen est, Syndicum constituere. *l. 3. l. 6. ff. quod cuj. Univers. nom.* qui hodie à Consulibus & Senatoribus absque Tribunalium plebis interventu valide constituitur. *Rauchb. P. 2. num. 13.* Nam licet in iudiciis quasi contrahatur. *l. 3. §. 11. ff. de Pecul.* & in omnibus contractibus, qua tota civitas obligatur, civium consensus sit necessarius. *Coler. de Proc. Execut. P. 2. c. 3. n. 348.* & inde etiam argumentatio à contractibus ad iudicia frequenter valeat, adeoque Syndicum absque interventu Tribunalium plebis non posse constitui videatur: quia tamen inter contractum totam civitatem & singulos cives obligantem, & constitutionem Syndici magna adest differentia, ideo à Consulibus & Senatoribus, qui vicem Decurionum hodie gerunt, Syndicus recte

constituitur. Carpzov. *Part. 1. Const. 13. def. 7. n. 3*
4. & seqq. Quod imprimis ita sese habet, si status
 in civitate sit aristocraticus. Mynsing. *c. 1. obs. 76.*
 vel causa totam Universitatem, eine ganze Gemein-
 de, non concernat. Cammerger. *Ordn. P. 1. l. 38. §.*
 Zum sechsten. Valet autem in omni causa manda-
 tum Syndicatus, si ita sit conceptum: Wir Bür-
 ger-Meister und Rath, und alle Bürger der
 Stadt N. N. nec opus est, ut singulorum nomina
 exprimantur. Dn. Præses in Jurisprud. *ad tit. quod*
cuj. Univers. §. 23. Mynsing. *c. 3. obs. 18.* Ruland.
de commiss. P. 1. L. 5. c. 8. lit. I. fol. 277. 279. Covarr.
L. 1. var. resol. c. 13. Menoch. *cons. 73. n. 7. L. 1.* late
 hac de re Wehner. in voc. *Stadthalter.* Quem-
 admodum Syndicus à Senatu, ita etiam Secretarius
 ab eo solo constituitur, in cujus electione Consu-
 les præsentandi jus habent. Obiter notandum,
 quod protocollum Secretarii magis valeat, quam
 ipsius Consulis vel Præsidis in aliquo judicio, & qui-
 dem ob juramentum præstitum.

§. V. Videamus jam negotia publica, quæ
 expediunt Consules in curia. Quia igitur in civi-
 tatum deliberationibus, & congregationibus Se-
 natus præfident, *l. 41. C. de Decur.* & Directores to-
 tius sint Senatus: Directoris autem officium est,
 con-

convocare Senatum, capita deliberationum proponere, vota colligere, vota numerare, conclusum indicare, Senatum dimittere; idem Consulibus incumbit. Directorium hoc nullam in se importat vel dignitatem, vel potestatem, nisi quis id perpetuum habeat. Ea propter dirigendi vicissitudo plerumque obtinet, & directorium annum tantum esse solet. vid. die Ordnung der Heinrich-Stadt, cap. 2. lat. 569. in verbis: Der eine auf Trium Regum anzufangen ein Jahr, der andere aber das andere Jahr Wort-haltender Bürger-Meister seyn. (In circulis Imperii potestas Directoris Con-Directorio temperatur.) Hinc etiam Consulibus in nonnullis civitatibus, uti Lipsiæ, aliquis Vice Consul germ. Vice Bürger-Meister adjungi solet, & ubi plures sunt Consules, quemadmodum ferme in omnibus locis, per annum unus imperio quasi præest, quem verbi potentem, sive regentem Consulem, den gebiethenden, Worthaltenden Bürger-Meister, item, der beym Wort ist, vocamus, penes quem isto tempore summa Reipublicæ cura residet. Mev. L. 1. t. 1. rubr. num. 31. 32. Hinc ipso jure civili Consules alii sunt actu administrantes, seu ordinarii, alii vero tantum honorarii, qui sine administratione habent hono.

honorem Consulibus. *l. ult. C. ut dign. ord. servet.*
 Brunnemann. *ad tit. C. de COSS.* Quando itaque consultandum est, siue de oneribus civitati imponendis, siue de tributis Principi conferendis, de metatis, de ære alieno, quo premitur civitas, persolvendo, de congregando populo, de mittendis nonnullis ex suo corpore &c. tunc Consul regens convocat Senatum, agenda proponit, ad suffragia dicenda compellit, vota inquirit, maiora colligit, ultimo loco suum subnectit, conclusum indicat, & Senatum rursus dimittit, postremum tandem ut decreta exequantur, curare debet. Brunnemann. *ad tit. C. de Decur. jung. Fürstl. Privileg. und Ordnung der Heinrich-Stadt, d. cap. 2. lat. 571.* in verbis: auch urtheilen / davon nicht appelliret, gleicher Gestalt exequiren. Eleganter hac de re Lehmann. *Chron. Spir. L. 4. c. 13.* his verbis: Der Bürger-Meister Amt ist vor Alters gewesen, daß sie den Rath durch die Stadt-Knechte lassen versammeln / und die Rathspersonen keiner ohne Erlaubniß der Bürger-Meister davon bleiben / noch aus dem Rath hinweg gehen dürfen / bey des Raths Straffe. Porro monet, quod quotiescunque opus fuerit, Consules congregarint Senatores, licet ordinarie tantum semel per hebdomaden Senatus convocatio fuerit. Hoc eorum officium semper exercendum est, quoties
 in

in cūria aliquid deliberandum venit, ea vērō omnia deducuntur in deliberationem, quæ ad utilitatem Reipublicæ spectant. Quo pertinet inter alia etiam hoc, quando Statutum aliquod est condendum.

§. VI. Condunt autem Statuta Consules juncto scilicet consensu *vel* solius Senatus, *vel* simul totius populi, quod ex forma Reipublicæ est judicandum. *Mev. L. 1. t. 1. art. 2. n. 39. 40. 41.* Civitates Imperiales hanc habent potestatem, quia sunt Status Imperii, & superioritatem territorialem habent. *per dict. art. 8. §. 4. Instrum. Pac. Osnabr.* Civitates vero Provinciales sive aperta, sive tacita concessione Principis hanc potestatem consecutæ sunt. Dedit autem Princeps privilegium hoc condendorum Statutorum, *vel* cum potestate revocandi, *vel* simpliciter, non reservata sibi illa revocandi potestate. Posteriori casu Principi non licet Statuta municipiorum tollere, nec ejus confirmatione opus habent, secus in priori casu. *auth. cassa. C. de SS. Eccles. Ord. Cam. P. 1. t. 13. §. 1. tit. 57. in princ.* Quando autem hoc vel illud in aliqua civitate factum, ex Legibus & consuetudinibus singulorum locorum decidi oportet. Statuta porro nomine & loco Universitatis condita perpetua sunt, & jus civile istius civitatis constituunt. §. 2. *Inst. de I.*

N. G. & C. quæ vero à Magistratu jure officii ordi-
nantur, ultra officium non durant, ideoque ubi
annui sunt Magistratus, anno expirant, nec suc-
cessori præjudicat antecessor. Unde factum, ut
prætoriiis Edictis Statuta civitatum DD. compara-
verint. Bacchov. ad Treutl. *Disp. 23. thes. 1. tit. C.*
vol. 1. Mev. L. 1. t. 1. art. 4. n. 74. Publicatio con-
diti Statuti penes Senatum semper residet. Mev.
art. 2. n. 42. Interpretationem ex jure communi su-
munt. Besoldus voce *Statuten.* De iis autem
saltim rebus possunt condi, super quibus Jurisdi-
ctio est, injuriose enim ad jura Superioritatis &
Principum potestatem extenduntur. Mynsing. *Resp.*
13. n. 10. Reink. *de reg. sec. L. 2. cl. 10. n. 4.* Etiam
clerici Statuta civitatum sequi tenentur, modo ci-
vitas jus consistorii, sive Jurisdictionem in personas
ecclesiasticas exerceat. Mev. *ad Jus Lub. quest. 3.*
n. 19. Ministri aulici Principis superioris à Juris-
dictione Senatus Urbani sunt exempti. Heig. *P. 2.*
qu. 25. n. 13. quemadmodum ipse Princeps, qui su-
pra leges est, non autem saltem illi, sed etiam eo-
rum tota familia. *l. 24. init. D. de judic.* Gail. *de Pac.*
publ. c. 6. n. 21. quod tamen ad bona aulicorum im-
mobilia non extendendum est. Coler. *de Processu*
Execut. P. 1. c. 3. n. 238.

§. VII. Præterea ad Consules quoque spectat
arbitrium conferendi munera Senatoribus. Se-
natores enim non tantum consiliis adsunt, sed &
certa munera in Republica sua obire tenentur. Non
autem illa perpetua sunt, sed annua, ita, ut quot-
annis certo tempore translocentur, dum vel iisdem
personis in sequentem annum de novo conferun-
tur, vel aliis tribuuntur, quod dicitur germanice,
den Rath umsetzen, idque utilitas Reipublicæ po-
stulat. Cothmann. *cons. 8. num. 51. vol. 1.* vid. die
Fürstl. Privilegia und Ordn. der Heinrich-Stadt,
tit. 2. lat. 569. in verb. Von der beyden Bürger-
Meistern, der eine auf Trium Regum anzusan-
gen ein Jahr &c. Sunt autem diversa nomina &
officia Senatorum, quæ pro utilitate civitatis susti-
nent; hinc dicuntur: die Rämter-Herrn, Wein-
Herrn, Policer-Herrn, Wette-Herrn, Richts-
Herrn, Mühlen = Münz = Steuer = Pfund =
Schoß = Bau = Keller = Stall = Wall = Arm = und
Waisen = Herrn, &c. Penes Consules potestas
conferendi ista munera plerumque residet, ita ta-
men, ut in hac re magis utilitatem Reipublicæ,
quam suam voluntatem sequantur, & respiciant
ad personarum ætatem, opes, qualitates & vires,
item ad munerum istorum vel onera vel compen-
dia,

dia, sic monet *Mev. l. 1. t. 1. art. 4. num. 35.* Senatores debent obsequi, & delata munera suscipere. *Rutg. Ruland. in tr. de commiss. p. 1. t. 2. c. 25.* etsi à munere quieto ad molestum descendere jussi sint. Multum autem hæc translocatio officiorum, die *Umsetzung*, differt à remotione, die *Absetzung*, quæ non à solis Consulibus, quemadmodum illa, fieri potest. *vid. cap. ult. buj. dissert.* Uti hæc translocatio officiorum in Consulibus consistit arbitrio, ita etiam Commissarios ordinandi facultas plerisque in locis penes Consules residet. *Mev. l. 1. t. 1. art. 3. num. 46.* quomodo hæc commissiones rite decernantur, & quis sit effectus. *vid. alleg. Mev. tot. fere art. 3.*

§. VIII. Considerabimus nunc nonnulla negotia, quæ publica sunt, & extra Curiam expediuntur. Tendunt illa vel ad politiam civitatis, *germ. zum Policen-Weesen*, vel ad ejus custodiam. Ad Consules vero spectant hæc negotia curanda, quia sunt patres civitatis. Ad politiam pertinet, curare, ut esculenta & potulenta justo pretio vendantur, & ut omnium rerum copia adsit, quæ vitum vel amictum faciunt, item, ut plateæ & viæ publicæ reficiantur, ut aquæductus serventur, *vid. die Fürstl. Braunschw. Feuer-Ordnung tit. 67.*
ut

ut ædificia restaurentur, & ejusmodi negotia alia. Quo etiam pertinet illorum cura circa incendia, ut instrumenta incendiaria certis personis assignentur, ut in tempore sint parata. *vid. die Fürstl. Braunschweigische Feuer-Ordnung. tit. 53.* ut rationem habeant siphonum tam majorum, quam minorum, ne aut illi deteriorescentur, aut deteriorati reparentur. *vid. die Fürstl. Braunsf. Feuer-Ordnung tit. 57.* ut provideant, quo certis locis adsint hamæ ex corio confectæ ad extinguenda incendia. *Fürstl. Br. Feuer-Ordn. tit. 52.* & alia quæ videri possunt, in der Fürstl. Br. Feuer-Ordn. de quibus omnibus videndæ sunt singulorum locorum Ordinationes politicæ, germ. *Policey-Ordnungen.* Et in specie de uno vel altero ejusmodi negotio Ordinationes publicari solent, quemadmodum videmus in nuper editis *Hoch-Fürstl. Br. Lüneb. Zell. Gerichts-Ordnungen*, ubi extat *H. Christ. Ludov. d. 6. Sept. 1664. publicirte Zellische Teich-Ordnung*, quæ omnino ad politiam totius Ducatus spectat.

§. IX. Ad custodiam civitatis pertinet, ut Consules curam habeant militiæ, armamentarii, & quod huc pertinet, item, ut inspiciant pontes, fossas, valla, muros, & quod renovatione opus habet,

habet, renouent, tesseram militibus dent, germ.
 die Losung oder das Wort geben, hocque praci-
 pum in civitatibus Imperialibus ac magnis. Vide-
 ri potest hac de re Lehmann. *Chron. Spir.* l. 4. c. 13.
 his verbis: Es ist auch der Bürger-Meister-Umt/
 die Losung den Wächtern auf allen der Stadt-Wach-
 ten / Thürnen und Warten ins geheim auszutheilen/
 zu der Verschweigung die Wächter von den Rath be-
 ehdiget werden / damit bey Nacht niemand ein- oder
 aus gelassen werde / 10. In minoribus non, item
 Fürstl. Privil. Statut. und Ordn. der Heinrich-Stadt
 zit. 2. lat. 574. in verbis: Sie sollen auch Uns und Un-
 sern Erben nichts weniger denn bisher geschehen / in
 Unser Heinrich-Stadt die Eröffnung und Zuschlies-
 sung unserer Thoren / auch Besetzung der Tag- und
 Nacht-Wachte / sowohl aus- in- und vor denselben
 als auch auf den Bergen und Wällen durch Unsere
 darzu bestellte Haupt-Leuthe unsers Gefallens / nach
 jederzeit vorfallender Gelegenheit und Nothdurfft/
 durch unsere Soldaten / und andern aus der Bürger-
 schafft / oder sonsten darzu Deputirte unverhinder-
 lich jedesmahl frey / und Uns und Unsere Erben einzig
 und allein damit gewähren lassen. Jure tamen civi-
 li muros municipales reficere non licet sine Princi-
 pis vel Præsidis auctoritate, nec aliquid eis con-
 jungere vel superponere l. 9. §. 4. D. de Rer. Divis.
 neque in iis habitare, l. 3. D. ne quid. in loc. publ.
 nam in municipiis quoque muros esse sanctos JC-
 tus

tus recte respondit in *l. 8. §. ult. D. de Rer. Div.* De officio Vigilum habemus *tot. tit. in D. de Off. Præf. Vigil.* Debebant Præfecti Vigilum per totam noctem vigilare, & coërrare calceati cum hamis & dolabris, ut curam adhibeant, omnes inquilinos admonere, ne negligentia aliqua incendii casus oriatur. *l. 3. §. 3. & 4. D. de Off. Præf. Vigil.* Hoc adhuc hodie in multis locis fieri solet. Præterea in nonnullis locis Consules hoc quoque præcipuum habent, ut reditus accipiant, & rursus solvant debita, & certo tempore hac de re rationes redant. Hinc claves ærarii in Consulium custodia esse debent. *Mev. l. 1. t. 1. rubr. n. 28.* it. archivum & registraturas civitatis asservare tenentur. Hæcque negotia omnia Consules administrant. *Perez. ad tit. C. de Off. Cons. n. ult.*

§. X. Ad Consulis quoque officium pertinet civitatis sigilli custodia, est enim res magni momenti. *Mev. l. 1. t. 1. rubr. n. 28.* & magna sollicitudine custodiendum propter obligationem, quæ ex ejus appositione oriri potest. *Welenb. Consil. 11. n. 36. cons. 27. n. 10.* Est quidem ita, ut sigillum per se tanquam testis mutus & incertus parum probet, nisi simul expressum sit, à quo & ex qua causa sit appositum, *Covarr. pr. qu. cap. 22. in fin.*
Bartol.

Bartol. in *l. testium* : §. si quis D. de testam. tunc enim absque ulla recognitione plenam facit fidem. *l. ii. C. qui pot. in pign.* aliud jure Saxonico, ubi etiam publicum instrumentum recognitione opus habet. Berlich. p. 1. concl. 44. n. 31. Carpzov. p. 1. C. 17. D. 20. num. 4. executionem tamen paratam jure civili non habet, *l. i. l. 2. C. de execut. rei jud. l. 9. C. de O. & A.* requiritur tamen, ut sigillum sit solitum & authenticum. Menoch. arb. jud. l. 2. cent. 2. c. 113. n. 8. ut integrum ac clarum appareat. c. inter dilectos. 6. X. de fid. instrum. Pruckmann. consil. 12. n. 105. tom. 1. Klock. cons. 44. num. 77. Et sigillo civitatis non minus creditur, ac sigillo principis. Menoch. cons. 1. num. 333. & plus quam testimonio Notarii, vel publico instrumento, Cravett. de antiq. §. n. 27. Interdum tamen absque subscriptione sigillum probat. gloss. in *l. 2. C. de reb. alien. non alien.* etiam de consuetudine Germaniæ. Mynsing. cons. 20. n. 30. Klock. cons. 40. n. 114. t. 2. quia autem sigilla etsi publica sæpius possunt surripi, & incisiis Consulibus apponi *l. 1. §. 11. C. de lat. lib. toll.* Wefenb. cons. 12. n. 49. ideo subscriptio Consulis vel Secretarii est adhibenda. Et concludunt DD. quod instrumentis sigillatis civitatum non credatur absque subscriptione officialis alicujus, nisi lex sit in

fit in contrarium. Wescenb. *cons.* 12. n. 51. Carpz. *P. 1. C. 17. D. 21. n. 13.* Anno 1386. Consul civitatis Pragæ, ob id, quod uxor ejus sigillum civitatis puero in usum lusus dedisset, idque ita neglectum, postea extra domum inter quisquilias alius invenisset, capite truncatus est. Wencel. Hagec. *P. 2. Chronic. Bohem. fol. 50. Zeil. Epist. 77. cent. 1.* Non autem Consules debent instrumentis vel epistolis sigillum civitatis apponere, nisi consensu totius Senatus, quod jurare tenentur, testatur hoc Lehmann. *Chronic. Spir. L. 4. c. 13.* Die Bürger-Meister müssen schweren keinen Brief mit dem Secret, noch Stadt-Insiegel, zu besiegeln, es sey denn derselbe im Rath verlesen, und zu besiegeln überkommen. Notandum Municipiis tantum ceræ viridis, flavæ & nigræ usum in sigillando permissum esse, non rubræ, nisi hoc privilegium habeant.

§. XI. Superest, videamus, quod Consul sit officium in negotiis privatis, & quidem judicialibus: nam quæ ad extrajudicialia pertinent, magis facti sunt, quam juris. Sunt autem negotia judicialia vel civilia vel criminalia, & expediuntur vel in loco vel extra locum judicii. Primum de civilibus: & quidem in civitatibus omnibus, quæ quæsitam sibi habent Jurisdictionem, Consules & Sena-

Senatores tanquam ordinarii Magistratus respectu civium adeundi sunt in prima instantia. Coler. *de Process. Execut. P. 2. c. 1. n. 159.* jung. Fürstl. Privileg. der Heinrich-Stadt, fol. 570. in verb. denen Sachen, so ex contractu vel quasi, herrühren, & paulo post: *Alldann* in prima instantia &c. Jure etiam civili Jurisdictio Consulibus concessa est. *l. 50. D. de cond. & demonstr. l. 53. D. de Judiciis. gloss. in l. 3. §. fin. D. de his, qui arbitr. &* quidem de minoribus causis pecuniariis, inter consentientes etiam de gravioribus causis. *l. 28. D. ad Municip. Cujac. & Welsenb. in paratit. C. de Magistrat. Municip.* Quæ enim Jurisdictionis sunt, hic Magistratus facere poterat, nequaquam vero ea, quæ sunt magis imperii. Perez. *ad tit. Cod. de Mag. Mun. n. 4.* ast hodie Magistratus Urbium Municipalium Jurisdictionem habent etiam in nolentes. vide *Besoldum voce, Bürger-Weister*, late hac de re differentem; & non tantum de civilibus, sed etiam criminalibus causis cognoscunt. vid. Perez. *alleg. loc. n. 5.* si merum imperium seu Jurisdictionem criminalem habeant. *Consules quoque artium* habent Jurisdictionem in artifices suæ artis, in iis tamen saltem rebus, quæ veniunt occasione artis, ita, ut cogantur coram consulibus suis comparere. Card. Tusch. *concl. 960. lit. C.*

§. XII. Quærelam itaque suam cives ad judicium, quod in civitate est, deferre debent; & licet in plerisque Consules nihil, quod ad Jurisdictionem pertinet, nisi Senatu convocato, sibi arrogant, si tamen res sit modici præjudicii, & periculum in mora, ordinandi licentiam, ut Principes Senatus, jure sumunt. *Mev. L. 1. t. 1. rubr. num. 29. 30.* Hinc Consules quoque controversias juris primo omnium excipere possunt, iisque componendis arbitros se interponere, si vero nihil per arbitrium suum effecerunt, tunc demum litigantes ad judicium ordinarium amandare debent: hujus rei causa Consules quotidie hora una alterave, eam in rem decreta, in consulari conclavi, vel alio in loco privato cives omnes admittunt, quotquot volunt, cujusque ordinis sint ac conditionis. Id quod uti olim, ita adhuc hodie observatur, & audientia dicitur, germ. *die Audienß-Stunde.* Hac de re eleganter differit Lehmann. *Chron. Spir. L. 4. c. 13.* Wenn vor Alters Handel vorgefallen / die schleunigen Entscheld erfordert / und biß zu den ordentlichen Rathes Tag nicht verschoben werden können, theils auch so gering-schätzig / das damit ein Rath nicht zu bemühen, haben die Alten diese nützliche Vernehmung gethan / das die Bürger-Meister von Mittag biß zu Abend täglich vorm Kauff-Hause, unter einem Schopff gesessen, und

K 2

daselbst

Daselbst männiglich, der zu klagen gehabt / Verhör
und Bescheid gegeben / wer aber damit nicht gesätti-
get / der hat davon an Rath mögen appelliren. Quan-
do itaque ad Senatum causa pervenit, tunc ad Con-
sulis officium spectat directio votorum, decreti pu-
blicatio & executio, quod supra jam observatum.
§. 5. *buj. cap. jung. Zellisches Stadt-Recht, Tit.*
Von gerichtlichen Processen, §. *fin.* Doch soll bey al-
len Sententien der Bürger-Meister / der das Wort
hält / als der Richter seyn *ic. Fürstl. privileg. der Hein-*
rich-Stadt / lat. 571. in verbis : gleicher Gestalt exe-
quiren. *Mev. L. 1. t. 1. rubr. n. 32.* Et hoc in omnibus
causis civilibus observatur.

§. XIII. Quod criminales attinet, Consu-
les tantum possunt jubere, ut delinquentes in vin-
cula publica ducantur. *l. 2. §. 16. D. de Orig. Jur. h.*
e. ut in eum locum incarcerationentur, ubi captivi solent
custodiri. Habent enim omnes civitates eum in
finem ædificatas certas domus vel turres, vel alia
loca. Olim in civitate Luneburgensi ejusmodi
turris fuit, vocata Spring ins Guth, quod no-
men, uti in urbe notum, ita adhuc turris rudera ex-
stant, postquam à fulmine accensa conflagravit
anno 1562. Est ædificata hæc turris à D. Johanne
Springinsguth, Consule Luneburgensi optime
de Republica merito, qui ipse in eam postea con-
jectus,

jectus, & fulmine excommunicationis Romani Pontificis injuste damnatus in squalore carceris mortuus est, sed honorifice sepultus in æde D. Jo-
hannis anno 1455. Hardw. à Dassel, *ad consuet. Lu-
neb. in præm.* Diximus, quod Consules possint
adhuc hodie delinquentes incarcerare, hanc enim
ob causam lictores, germ. die Herrn Diener oder
Häsker plerisque in locis Consulibus præsto sunt.
Dimittere autem rursus è carcere Consules nemi-
nem possunt, nisi consensu totius Senatus, qui et-
iam in causis criminalibus cognoscit. Notandum:
quod Consules etiam, licet nemo in propria causa
judex esse possit. *l. unic. C. ne quis in sua. l. 10. D. de
Jurisdic.* nihilominus injuriam sibi, non ut priva-
to, sed ut judici, vel dignitati suæ illatam punire
possint. Gail. *Observ.* 39. Schrad. *de feud. P. 1. sect.*
1. n. 110. Rauchb. *P. 1. qu. 50. n. 50.* Menoch. *de arb.*
jud. l. 2. c. 263. Majorem in modum minuitur po-
testas Consulis, quando à Principe civitatibus mu-
nicipalibus Prætor judicii, germ. ein Gerichts-
Schulke, datur. Fürstl. privileg. der Heinrich-
Stadt, *Tit. 2. von Fürstl. Schuldheissen* &c. qui
repræsentat principem, cujusque officium est, &
jura Principis & civitatis simul observare, & ut om-
nia rite peragantur in judicio, ut sententiæ execu-

tionem mandentur, ut crimina puniantur; dummodo ejusmodi civitates jurisdictionem criminalem habeant, nam in nonnullis tantum ad leviora delicta restricta est. Fürstl. Privilegia der Heinrich-Stadt, fol. 570. in verbis: Oder auch ex levioribus delictis vel quasi herrühren. Hinc reos criminum potest apprehendere, in vincula conjicere, eos accusare & poenas sumere.

§. XIV. Negotia, quæ hactenus vidimus, competunt Consulibus vel jure Magistratus, vel quia sunt Directores alicujus corporis; quæ jura adhuc in uno vel altero loco exercent, hoc dijudicandum ex Statutis, vel consuetudinibus cujusque civitatis. Contra: Quæcunque negotia neque jure Magistratus veniunt expedienda, neque Directori alicujus corporis competunt, & præterea expresse sunt prohibita, illa Consules peragere nequeunt. Habet enim Magistratus certos fines, extra quos pro privato habendus. *l. ult. D. de Jurisdic. l. 53. C. de Decurion.* Et quicquid contra voluntatem summi Imperantis facit, id pro actu privato habendum est. *l. 32. D. de Injur. add. Grot. de J. B. & P. L. 1. cap. 4. §. 6.* Addimus ultimo loco hanc quaestionem: An Consules possint extra civitatem sub alieno regimine alia officia aut administra-

strationes suscipere? & Resp. quod sit prohibitum in *l. 50. l. 55. l. 34. C. de Decurion. l. unic. C. si curial. relict. civitat. l. unic. in fin. C. de privil. corporat.* uni enim plura officia facile committenda non sunt. *l. 1. §. ult. D. de Colleg. l. 17. §. 3. 4. D. ad Municip. Card. Tusch. conclus. 97. lit. O.* præsertim si exercitium unius alterius usum impediat. Peretz. *ad tit. 19. Cod. l. 12. num. 5.* Aliter dicendum: an in eadem civitate plura officia administrare possit? uti quis Consulatam & Syndicatum unius civitatis simul recte gerit.

CAPVT VI.

DE

DIGNITATIBVS AC PRIVILEGIIS CONSVLVM.

§. I.

Paucis hoc capite dignitatem & privilegia Consulium considerabimus. Dignitas est honor alicui propter merita specialiter Principis vel legis beneficio tributus. Brunnemann. *ad tit. Cod. de Dignit.* Honorem & quidem municipalem Ictus in *l. 14. init. D. de mun. & honor.* describit: quod
fit

sic administratio Reipublicæ cum dignitatis gradu. Cum itaque Consulatus sit administratio Reipublicæ cum dignitatis gradu, ideo ut Consules honorem sive dignitatem habeant, necesse est. Qualem autem habeant, in genere dici nequit; alibi maiorem, alibi minorem. Certum hoc est, ubi magnam habent potestatem Consules, ibi quoque magnam habent dignitatem, quia tantum non semper potestatem dignitas comitatur; ast non vice versa: Maiorem quoque in civitate sua, quam apud alios dignitatem habent. Q. qualis honos Consuli, si tanquam legatus à civitate mittitur, tribuendus sit? & Resp. si ei negotium ad Statum Reipublicæ pertinens est mandatum, tunc titulus Ministri, & honos legatis secundi ordinis tribui solitus illi non negandus, e. g. quando in oris maritimis navigantium mercatorumque negotia commendat vel disceptat; Consequens huius rei est, quod titulum Excellentia, Gallis Monseigneur, accipere possit. Feltmann. *de titul. honor.* L. 1. c. 71. §. 23. & 24. Quod tamen de omnibus civitatibus non intelligendum esse certum est, de civitatibus *Hollandia* hoc sine dubio vult intelligi Feltmannus. Consules ad comitia imperii à civitatibus Imperialibus & liberis missi sortiuntur nomen Legatorum. vid.

vid. subscriptio Recess. Imp. de anno 1654. in verbis:
Der Frey- und Reichs-Städte Gesandte. Et
paulo post: Wegen der Stadt Cölln, Constan-
tin von Lieskirchen, auf Traensdorff, Bürger-
Meister. Alachen. Theodorus Speckhauer, al-
ter Bürger-Meister. Balthasar Phibus, alter
Bürger-Meister &c. Tantum de dignitate, nunc
ejus privilegia videbimus.

§. II. Privilegia dignitatis in Jure Civili alia
sunt privativa, alia positiva. Brunnem. *ad tit. C. de
Dignit.* Ad privativa refertur, quod Consules
præ aliis ab omni injuria sint defendendi. *l. 8. C. de
Dignit.* ita ut ex officio hanc in rem judex inquirere
debeat, quia injuria atrox censetur. Carpzov. *Proc.
Crim. qu. 96. n. 3. & seqq.* (2) Quod à muneribus
atque oneribus sint immunes, *l. 4. C. de Dignitat.*
satis enim est, si civitatis munera per eos congrue
compleantur. *l. 21. C. de Decurion.* Quod si vero
præter officia Consulium alias simul negotiationes
exerceant, & sic eorum respectus dividuus sit, ac
distinctionem patiatur. Dauth. *in Tract. de Test. n.
150.* Consules ab oneribus eximuntur quidem ra-
tione officii, ratione vero negotiationis suæ, quia
duplicem quasi personam repræsentant, non viden-
tur ab oneribus publicis esse exempti. vid. Gail. *de
L Arrest.*

Arrest. Observ. 6. n. 14. & seqq. Mev. ad Jus Lub. quest. 3. n. 48. & seqq. Nam in eo, quod extra officium est, aestimantur ut alius quisve civis. vid. *Coler. Proc. Execut. P. 2. c. 3. num. 237. Cavalcan. Decis. 23. n. 13. lib. 5. Mev. P. 3. Decis. 404. n. 5. & 6.* nisi forsan in uno vel altero loco aliter sit receptum.

(3) Immunes sunt à tormentis, *l. 10. C. de Dignit. l. 11. l. 17. C. de qu. l. 33. C. de Decur.* etsi desierint esse Consules, *l. ult. D. de Decur. l. 55. l. 57. l. 58. C. eod.* nam poenis plebejorum subijci non debent, *l. 9. §. 11. l. 27. §. 1. D. de poenis. l. 57. C. de Decurion.* & hoc privilegium extenditur usque ad eorum pronepotes. *l. 11. C. de Quæst. Farinac. Pr. crim. qu. 41. num. 60.* Hodie tamen in atrocioribus delictis aliud forte dicendum; tutius tamen est, si Principis consensus requiritur in civitatibus municipalibus. *Carpz. Pr. Crim. qu. 118. n. 87. & 93.*

(4) De eorum criminibus nemo cognoscit inconsulto Principe, quod iterum de civitatibus Statuum Imperii intelligendum est. *l. 16. l. 17. C. de Dignit. Novell. 151. cap. 1.*

(5) Carceri non sunt mancipandi, sed quando conveniendi sunt in civilibus vel criminalibus causis, tunc juratoriae cautioni committendi sunt, vel si atrocius aliquod delictum patrant, aut fidejussores dant, aut tuitioni militari committuntur. *Tiraquell.*

quell. *de Nobil. c. 20. num. 89. Brunnem. ad tit. Cod. de Dignit.* Ad positiva privilegia referunt, quod possint libere accedere sacrum comitatum, h. e. Principis aulam, sine sacra revocatoria, h. e. sine diplomate Principis, quo absentem revocabat, & hoc de Senatoribus etiam affirmat jus civile. *l. ult. l. 15. C. de Dignit. l. 9. C. de Offic. Rect. Provincial.* Decurio tamen comitatum adire non potest, antequam missiones impetraverit. *l. 16. C. de Decurion.* Brunnem. *ad dict. l.* plura vide apud eundem Brunnem. *ad tit. C. de Dignitat.*

§. III. Et hæc positiva sunt vel propria, vel communia. Ad propria pertinet (1) quod Consules & Senatus civitatum liberarum Imperialium, quia ejusmodi civitates sunt Status Imperii. Instrument. Pac. Osnabr. *art. 8. §. 4.* Mercatus semestres vel statos, Germanice *Jahr-Märkte*; Consules vero civitatum municipalium etiam sine Principum licentia hebdomadarios, Germ. *Wochent-Märkte*, concedere possint. vid. Hahnus in *Observat. ad VVesembec. tit. de Nundinis num. 1.* (2) Consules vel etiam Camerarii civitatum cives in civitatem recipere possunt. Nam accurate distinguendum inter jus recipiendi cives, & potestatem dandi jus civitatis: *das Stadt-Recht*; Illud etiam

iam inferioribus civitatibus competit; hoc est de Reservatis Principum. Thomas Michael *discursu de Jurisdictione conclus. 12. tit. C.* Beloldus *de Jure Universitatis, cap. 4. §. 4. ad fin. & cap. VIII. n. 3.* Hahn. *in Observat. ad VVesenbec. tit. ad Municipalem. n. 4. ferme in fin.* Et circa hanc receptionem 4. plerumque ab iis observanda sunt (1) examen assumendi, ut sit idoneus, nec civitati per eum noceatur; Quo nomine inquirendum in ejus originem, (quæ solet patere ex literis natalitiis) vitam, mores, fortunam & media se sustentandi, *Nov. 80. cap. 1. & 5.* Neque enim otiosi, qui alibi fidem & bona decoxerunt, hæretici, lenones, circulatores & usurarii, nec Judæi sunt recipiendi. vid. *Reform. Polit. de Anno 1548. tit. 20. & 1577. eod. tit.* Ut nec aliorum Principum, Magistratum, & civitatum cives, subditi, aut adscriptitii homines, quamdiu tales sunt. *Aurea Bull. cap. XVI. & ibid. Buxtorff. conclus. 99. tit. A.* Nam si liberi homines jam resignarunt jus civitatis (quod etiam invitis dominis facere possunt, *l. 5. §. fin. ff. de Capt. & Postlim. revers. R. A. zu Augspurg de Anno 1555. §. Wie aber Unser 24.*) licite migrare possunt: Nisi renunciatio malitiose & in fraudem fiat, v. gr. eo tempore ubi pro commodis ante perceptis onera & pericula

cula sustinenda sunt. *l. 34. ff. ad Municipal.* (2) Solvenda certa pecunia, quæ vocatur das Bürger-Geld. (3) Præstandum juramentum der Bürger-Aydt, Bürgerliche Pflicht. (4) Fit ipsa receptio in matriculam, & ejusmodi inscriptus non minus proprie civis est, ac quisque originarius. *l. 7. C. de Incol.* Commune est, quod Consules æque ac alii Senatores, ac cives ob legitimam causam regulariter jus emigrandi habeant. vid. dict. Recess. Imperii de Anno 1555. §. Wo aber Unser 24. Instrument. Pac. Osnabrug. art. 5. §. 35. & 36. ita, ut sive voluntarie sive coacte emigrare velint, forsan propter mutatam religionem, ipsis nec nativitatis, nec honestæ vitæ testimonium denegetur, aut reversalibus inusitatis vel decimationibus substantiæ secum exportatæ plus æquo extensis prægraventur, dict. §. 36. art. 5. Instrum. Pac. Osnabr. jung. Resp. Juris Facultat. Helmstad. quod extat ap. Hahn. in not. ad VVesenb. tit. ad Municip. n. 4.

§. IV. Qu. an Consules habeant jura Nobilis? & Resp. quod nobilitatem inde non nanciscantur, quod immunitatem à subsidiiis, sive oneribus propter labores quotidianos, quos ipsi pro Universitate sustinent, habeant. Gvid. Pap. qu. 398. nam quæ privilegia Consulium Nobilium privile-
L 3 giis

giis sunt similia, illa non jure suo, sed tantum ex speciali concessione & lege habent; hinc alibi Consulum majora, alibi minora privilegia sunt. Hæc ita se habent, nisi Consulibus in aliquo loco expresse data sint jura Nobilitatis. De Syndicis Lugdunensibus tale exemplum habemus, is enim Galliarum Reges nobilitatem concesserunt. Ant. Faber. in Cod. L. 9. t. 29. def. 13.

§. V. Qu. an Consules patria potestate liberentur? & Resp. affirmando, quod statim ac quis Consul factus potestate patris, ac etiam avi absque emancipatione ipso jure liberetur. *per l. ult. C. de COSS. l. ult. C. de Decurion. Novell. 81. præfat.* ne alieno juri sit subjectus, qui in civitate Patris locum sustinet; non enim præsumitur, civitatem non velle eum, quem sibi patrem elegit, ab aliena eximere potestate, præsertim si LL. condendarum potestatem habeat. §. 4. *Inst. 2. m. jus p. p. toll.* Hoc tantum ita intelligendum, quod sint quidem sui juris, sed quoad onera; ast commoda filiorum familias retinent. *Novell. 81. c. 2.*

§. VI. Qu. an ad uxores Consulum dignitas & privilegia transeant, & apud viduas remaneant? & Resp. affirmando, quod quemadmodum uxores Consulum in omnibus fere gaudeant iisdem

dem privilegiis, quibus ipsi Consules, ideo & ejus forum ac domicilium sequuntur; *l. ult. C. de Incolis. l. 1. §. 5. D. de lib. exhib. l. 65. D. de Judic. l. 5. ff. de ritu nupt. l. penult. ff. de Jurisdic. l. 4. §. 1. ff. de Usu & Habit. l. 13. C. de Dignitat.* ita & viduæ dignitatem istam retineant. Anton. Faber. *in Cod. L. 9. tit. 28. def. 22.* Tiraquell. *de Nobil. cap. 18. num. 5.* Radii enim maritorum corruscant, eorumque dignitate fulgent, etiam soluto matrimonio. Bartol. *in l. ult. C. de V. S.* quasi idem matrimonium durare videatur, quamdiu scilicet mulier ad alias non transit nuptias. *l. ult. C. de bon. matern.*

§. VII. Qu. si plures sunt Consules, quis eorum sit dignior? & Resp. is, qui actu administrat præferendus est ei, qui honorarius tantum est. vid. Brunn. *ad tit. C. de COSS.* secus tamen, si honorarius ipse fiat administrans, tunc regula valet: In habentibus parem dignitatem attendenda est prioritas temporis. Nec novam consequuntur Consules dignitatem, si fiant regentes. Qu. si quis prior Consulatum adeptus, an is præferatur ei, qui postea, licet ætate grandior sit, Consul factus sit? & Resp. affirmando, quia hic antiquitas consideratur non ex ætate, sed ex nuncupatione ad Consulatum. Perez. *ad tit. Cod. de COSS.*

§. VIII.

§. VIII. Qu. an illustres personæ, quibus alias jus est sedendi honoratiori loco, si Senatores vel Consules fiant, prælationem habeant ante Senatores vel Consules cæteros antiquiores? & Resp. quod respiciendum sit ad privilegia, consuetudines & statuta singulorum locorum. Sic certus ordo in civitate habere potest privilegium præcedendi omnibus in locis, sive privilegium hoc expressa lege, sive moribus tantum sit introductum. Simile quid invenimus in Consiliariis judicii Cæsareo-Aulici, bey denen Reichs-Hoff-Räthen: Nam Consilarii Equestris Ordinis, quales sunt Principes, Comites & Barones ad latus dextrum confident; auf der Cavalier- oder Ritter-Banc; Consilarii vero literati ordinis, quales sunt Doctores, & alii summæ eruditionis Viri, ad latus sinistrum sedent: auf der Gelahrten Banc, R. H. Ordu. tit. 1. §. Die Reichs-Hoff-Räthe, &c. Alias antiquiores jus quæsitum habent præcedendi secundum ordinem & prærogativam suæ dignitatis & temporis, quo eam obtinuerunt, licet senatoria dignitas illustrior fiat, ab illustriore assumpta. Peretz. ad tit. cod. de COSS.

§. IX. Qu. an jus patronatus ac præsentandi ministrum divinum in locum defuncti Senatui

tui ac Consulibus civitatum competat? & Resp. distinguendo inter civitates Imperiales & municipales. Priores non solum jura patronatus; verum etiam Sacrorum & Episcopalia habent. Instrum. Pac. Olnabr. art. 8. §. 4. adeoque Superintendentes in suis consistoriis constituere valent. vid. Carpzov. Jurisprud. Eccl. L. 1. defin. 19. ibique Rescript. Elect. ad Senat. Torgensem. Posteriores, qui nudum jus patronatus habent per Consules & Senatores intra legitimum tempus Episcopis suis ac Statibus Imperii eorumque consistoriis præsentare debent. Finckelthaus. de Jure Patronat. Eccles. cap. 6. n. 41. Simulque officium eorum exigere videtur, ut admoneant Senatum de præsentatione intra legitimum tempus, quia hoc Jus Patronatus seculare est, intra 4 menses facienda, cap. 13. in fin. c. 27. X. de Jure Patron. nisi aliter in uno & altero loco sit receptum; uti in hisce Provinciis sufficit, si intra 6. menses fiat. Land = Tags Abschied de Anno 1601. Idem videtur obtinere in præsentatione præceptorum & ministrorum scholæ. Carpzov. Jurispr. Eccl. L. 1. def. 14. ubi adest præjudicium.

§. X. Demum quæritur: An, si civitas feuda habeat, illa per Consules & Administratores dari queant? & videtur affirmandum. Neque enim

enim dubium est, quin sicut Procurator rem domini in feudum dare ; ita etiam Consul habens ad id speciale mandatum feuda civitatis concedere queat. Schrader. de feudis *P. IV. c. 2. n. 68. § 73.* Rosenthal. de feudis, *c. 3. conclus. 9.* Attamen tam Procurator, quam Consul licet mandatum habeant ad quascunque investituras, non possunt tamen manum mortuam, i. e. Ecclesiam collegium, non moritura, investire, Carol. Molin. in *consuet. Paris. §. 41. num. 74. tit. 1. confirmatur in fin. cap. 9. qu. de licentia alienandi.* Eodem quoque modo possunt Consules & administratores pro civitatibus feuda accipere, investituras nomine civitatum petere, juramenta fidelitatis præstare. *arg. l. 2. l. fin. D. quod cujusque Univers. l. 97. D. de condit. § demonstr.* Rosenthal. *all. conclus. c. 3.* Ita ut & Schraderus *II. F. Part. IX. princ. Sect. 9. n. 55.* concludat civitatem vel universitatem propter investituram non petitam ab administratore feudo esse privandam, si nimirum universitas & civitas fuerit in dolo, aut saltem lata culpa non petendi investituram ; ut puta, si vel injunxit Administratori seu Consuli ne investituram peteret ; vel tacuit atque consensit quando Administrator seu Consul illam petere neglexit. *vid. Schrad. all. loc.*

CAPVT VII.

DE

EFFECTV, SIVE OBLIGATIONE CONSVLIS ERGA CIVITATEM, ET CONTRA.

§. I.

In omni negotio spectandum id, quod debetur, & qua ratione illud possimus assequi, prius obligationis, posterius actionis consideratio docet. Actio autem omnis descendit ex obligatione, ideo in primis obligatio erit consideranda. Consulis itaque obligatio est providere, ut cives bene, tranquille, ac feliciter vivant, h. e. debet civitatem ab omni injuria defendere. (2) Res civitatis debet administrare, & omnia agere, quæ diligens paterfamilias in rebus propriis præstat. *l. 33. pr. l. 13. §. 1. l. 10. D. de administr. & peric. tut.* periculo enim suo agenda negligit; nam qui non facit, quod facere poterat ac debebat, omnino tenetur. Grot. de J. B. & P. L. 2. c. 17. num. 20. Inde tenetur de lata ac levi culpa. *l. 6. D. de admin. rer. ad civit.* non vero de levissima, aut casu fortuito. *l. 2. §. 7. D. de admin. rer. ad civit. l. 5. §. 4. ff. commod. l. 23. ff. de R. J. l. 6. C.*

de pignor. act. Hæredes quoque de dolo & lata, non vero levi culpa defuncti tenentur, nisi contra defunctum lis inchoata sit. *l. 1. C. de hered. tut.* quamvis alias ex persona hæredis causa & obligatio defuncti non immutetur. *l. 2. §. 2. ff. de V. O.* Brun. *ad l. 1. C. de hered. tut.* Carpz. *P. 2. c. 11. def. 35.*

§. II. Præterea si reddituum & ærarii habet administrationem, tenetur cavere, ne pecunia ad usum civitatis relicta in alios usus convertatur, nisi necessitate exigente, & jure civili consensu Principis, *l. 1. l. 4. ff. de admin. rer. ad civit.* & licet non caveat, tacitam tamen hypothecam in omnia ejus bona una cum jure prælationis, & beneficio exactionis, exemplo pupillorum, civitas habet, §. 29. *Inst. de Action. l. 20. C. de admin. & peric. tut. l. assiduis. 12. C. Qui potior. in pignor.* Hahn. *ad tit. ff. de privil. cred.* Brunnem. *ad l. 28. C. de admin. tut.* ut ad secundam classem pertineat. arg. *l. 20. C. de admin. tutor.*

§. III. Tenetur porro reddere rationes acceptorum & datorum. Munez. de Escobar. *de Ratiocin. c. 3. n. 10.* Rol. à Valle *cons. 49. num. 5.* Brunnem. in *l. unic. de ratiocin. oper. publ. num. 1.* Joh. Heeser. *de ration. redd. earumque revis. loc. 1. §. 2. n. 9.* Omnis enim, qui aliena negotia gerit, ille est obli-

obligatus ad reddendas rationes, multo magis Consul; & si negligens est hac in re, potest compelli, *Mev. P. 2. decis. 246. n. 2.* Si quid subtraherit, locus est actioni in factum. *l. 11. D. de dol. mal. interdum & furti. arg. l. 9. §. fin. D. de tutel. & rationib. distrabend. & acculationi ex L. Julia de Residuis. l. 8. C. de jure fisci. l. 1. C. de his, qui ex publ. rat. si male administravit, si culpa, in simplum, si dolo, in duplum tenetur. l. ult. D. de admin. rer. ad civit. imo residuum cum usuris præstare debet. l. ult. pr. D. eod.* Rationes autem de bonis civitatum Provincialium non sunt reddendæ Principi. *Klock. de contrib. cap. 5. num. 100.* nisi consuetudine aliud sit introductum. Si plures sunt Consules, ut tantum non in omnibus locis, singuli in solidum ex sua administratione tenentur. *l. 3. D. de admin. rer. ad civ.* ita tamen, ut prius sit excutiendus is, qui gessit negotium, adeoque habent beneficium excussionis. *l. 1. C. quo quisque ordin. conv.*

§. IV. Consul simul possessionem ac dominium civitati potest acquirere, quando rem aliquam nomine civitatis emit. *§. 5. l. per quas pers. cuique acquir. l. 1. C. per quas person. l. 1. C. de acquir. & omitt. poss. l. 2. §. fin. D. de A. R. D.* Quod si Consul tantum pecunia civitatis rem emit, tunc

Consuli quidem res acquiritur ; ast utilem Rei Vindicationem & actionem hypothecariam, imo utilem tutelæ habet civitas, exemplo pupillorum, *l. 2. ff. & C. quand. ex fact. tut. l. 4. C. ex quib. caus. maj. l. 3. C. arbitr. tut.* & unam harum eligere potest. *Carpzov. P. 2. const. 11. def. 21. Id. P. 1. c. 28. def. 109.* Ita etiam civitas habet actionem ex testamento vel realem, vel hypothecariam, si forsitan Consuli ut Consuli & ratione officii aliquid legetur ab extranea persona. *arg. l. 20. §. 1. ff. de ann. & mens. legat. l. 56. ff. de Legat. 2.* Aliter est dicendum, si à cognato. Neque enim tunc videtur testator ad officium, sed personam respexisse. *Brunnem. ad d. l. 20. de ann. & mens. legat. Menoch. l. 4. presumt. 127.* Idem volunt si nominis proprii alicujus Consulis facta mentio. Atque adeo hisce casibus civitas actionem non habet.

§. V. Hæc cum ita sint, quæritur : an Consules rursus civitatem obligare possint? Respondet eleganter *Grotius de J. B. & P. L. III. c. 22. §. 6. : Non, inquit, puto dubitandum, quin magistratus oppidanos obligent intra eos actus, qui solent ab ipsis imperari : alioquin consensu opus esset. Contra magistratus pactum inferioribus proderit, in mere utilibus omnino : Idem in potestate comprehensum satis*

tis est : in his, quæ onus annexum habent, intra ea, quæ imperari solent, omnino : extra ea ita si acceptaverint. Itaque civitas obligatur stare contractibus à Consule nomine civitatis initis. Carpzov. l. 2. Resp. 78. num. 4. § 5. præsertim utilibus. Idem J. C. Ulpianus l. civitas 27. D. de R. Cred. dicit : h. v. Civitas mutui datione obligari potest, si ad utilitatem ejus pecuniæ versæ sunt ; alioquin ipsi soli, qui contraxerunt, non civitas tenebuntur. l. 11. init. ff. de Pignor. Nemo, igitur civitatis creditor prius existimatur, quam probaverit, creditum in utilitatem civitatis esse versum. Novell. 120. c. 6. §. 2. in fin. auth. hoc jus C. de SS. Eccles. quæ probatio plena non exigitur, præsertim si sit difficilis, sed sufficit, si verosimiliter constet. Carpzov. l. 2. Resp. 107. n. 6. Si de versione in utilitatem non constat, actionem habent adversus ipsos administratores per l. d. civitas ff. de R. C. etiam contra eorum heredes, & conjungere actionem adversus civitatem & administratores possunt, ut si illa libera declaretur, hi statim condemnentur. Carpzov. L. 11. Resp. 109. Si autem civitas consentit in mutuae pecuniæ acceptance, vel si ratio habitio tantum sequitur. l. 12. §. ult. ff. de solut. l. ult. pr. C. ad St. Macedon. tunc exceptionem hujus legis opponere nequit. Consensisse

fisse intelligitur non modo convocatis civibus omnibus, sed etiam presentibus tantum illis Proceribus, qui repræsentant vel lege, vel moribus totum populum, & quod ipsi fecerunt, tota civitas fecisse dicitur. Anton. Faber. in C. l. IV. tit. de O. & A. def. 5. Coler. de Proc. Exec. p. II. c. 3. num. 262. Bona singulorum obligandi potestatem Consules non habent, nisi expresse eis concedatur. Gvid. Papa quest. 695.

§. VI. Ita obligari potest civitas ex contractibus à Consulibus initis; ex dolo vero, vel culpa ejus conveniri nequit. l. 15. §. 1. ff. de dol. mal. multo minus ex delicto Consulis. Cum enim delinquant Consules, non intelligitur totam universitatem deliquisse, sed illi soli puniri solent & debent. arg. l. 15. §. 1. ff. de dol. mal. Mynl. c. 4. Obs. 79. Farinac. pr. crim. L. III. tit. 4. qu. 24. n. 130. Mascard. de Probat. conclus. 1421. n. 9. Besold. conclus. 91. n. 114. p. 3. Rolenth. de Feud. c. 10. conclus. 4. num. 6. Contra, si solus populus vel plebs delinquat, absque consensu Consulum, tunc etiam Consules excusantur. Meischn. tom. IV. decis. Camer. in causa Deutschmeisters contra Heilbrunn dec. 22. n. 97.

§. VII. Qu. an civitas delinquere possit per Consules? & Resp. affirmando. Est quidem U-
niver-

niversitas ac civitas nomen juris, animo & intellectu carens. *l. 15. §. 1. D. de dol. mal.* ast hic non nomen juris, sed homines, & Consules in civitate intelliguntur. *Myns. c. IV. Obs. 78. & 79.* qui omnino deliberato animo peccare possunt. *Gail. L. II. de P. P. c. 9. n. 14.* ita, ut, si tantum Rectores, quales sunt Consules, vel maxima civium pars deliberato animo delinquant, tota Universitas teneatur. *Mynsing. all. loc. l. 9. §. 1. D. quod met. caus. arg. l. 15. §. 2. D. quod vi aut clam. II. Feud. 53. pr.* Delicta autem sunt vel commissionis, vel omissionis. Ex delictis omissionis, (quale est, si universitas ac civitas aliquid facere tenetur, & omittit, licet per negligentiam aut culpam Consulis vel Administratoris,) civitas semper tenetur. *Hahn. ad tit. ff. quod cujus. Univers. n. 6. Brunnem. ad l. 1. D. eod.* Delicta vero commissionis aut respiciunt universitatem & civitatem ut talem; uti Jurisdictionem exercere, collectas imponere, & hac ratione etiam, delinquit per Consules, *auth. Item nulla communitas C. de Episcop. & Cler.* vel non respiciunt universitatem & civitatem, ut talem, sed veram & naturalem non fictam, uti homicidium perpetrare, & talia non proprie, sed ficta ab Universitate & civitate committuntur, si scilicet hæc regentibus suis, uti sunt Consules,

fules, mandavit perpetranda. arg. *l. 160. §. 1. D. de R. J. Hahn. add. l. n. 6. Farinac. L. 1. qu. 24. n. 110.* Ita distinxerunt Domini Adseffores Camerae Imperii, uti refert Mynsing. *C. 4. Obs. 78.*

§. VIII. Nunc de actionibus agendum; & quidem Consul, si culpa, vel negligentia aliquid non recte administravit, à civitate convenitur actione mandati, quæ datur ad id, ut rationes reddat. *l. 2. D. de neg. gest. vid. die Fürstl. Ordn. der Heinrich-Stadt, lat. 572. in verbis: die Bürger-Meister auch jährlich innerhalb 8. Tagen nach Trium Regum dem ganzen Rath in Besehyn Unserer Schuttheißen gebührliche Rechnung thun, ut, quod ad ipsum pervenit, restituat, l. 23. l. 28. D. eod. ut damna culpa data, vel interesse præstet. l. 20. C. de negot. gest.* Quamvis autem tum in contractu mandati, tum in quasi contractu negotiorum gestorum levissima culpa præstanda sit, de Consulibus tamen non immerito dubitamus, cum inviti cogi possint ad Consulatus officium suscipiendum. Quemadmodum igitur tutores & curatores, quia ad officium tutelæ vel curæ subeundum inviti coguntur, à præstatione levissimæ culpæ immunes sunt; ita nec eo nomine Consules teneri videntur. arg. *l. 33. pr. D. de admin. & peric. tut. & curat. l. 7. C. de*

C. de arbitr. tutel. Nisi quis Consulatu[m] sese obtu-
lerit, nam tunc ad levissimam culpam tenetur. *arg.*
l. 53. §. 3. D. de furtis. Consuli rursus debentur dari
stipendia & salaria promissa, vel solita pro labori-
bus & vigiliis in Rempublicam. Petit ea extraor-
dinarie per implorationem officii iudicis. *arg. l. 1. §.*
1. D. de Extr. cogn. Stipendia coe[pt]i anni ad hære-
des transmittuntur. *l. 4. D. de Offic. Adfess. l. 19. §.*
ult. D. locat. l. 15. C. de advocat. divers. jud. l. 1. C. de
Primipil. L. 12. t. 63. nisi in uno vel altero loco aliter
sit constitutum, vel receptum. Contra, qui post
inchoatum tempus, quod stipendiis præstandis
constitutum est, factus sit Consul, pro toto eo an-
no ipsi nihil præstandum esse, multi putant. *Ant.*
Faber. in Cod. L. 1. tit. de Senat. def. 1. Expensas et-
iam & sumtus in rem civitatis factas Consules re-
petere possunt, nemini enim officium suum dam-
nosum esse debet. *l. 61. §. 6. D. de furt. l. 7. D. de te-*
stam. quemadmod. aper. vid. *supr. cap. 5. §. 3.* Sic
qui Reipublicæ causa abest, res autem domestica
ejus per absentiam istam damnum patitur, hoc ci-
vitas resarcire tenetur. *l. 26. §. ult. l. 27. D. Ex quib.*
caus. maj. l. 140. D. de R. J. Quapropter munera
ab aliis accipere non debent, quo magis minusve
officium suum faciant. Qui contra faciunt, ex *Li*

Jul. repetundarum tenentur. *l. 4. ff. ad L. Jul. repet.*
 Hodie pro gravitate delicti perpetrati, vel perpetrandi extraordinarie puniuntur. Accipere tamen Xenia, h. e. esculenta & potulenta, quæ paucis diebus consumuntur, possunt. *l. 6. §. 1. D. de Offic. Procons. l. 18. D. de Offic. Pres.* Consul conventus coram Senatu non dicitur iudex in propria causa, sed habet beneficium primæ instantiæ, quod opponere potest. *Carpz. L. 2. Resp. 11. t. 2.*

CAPVT VIII.
 DE
 MODIS, QVIBVS FINITVR
 CONSVLATVS.

§. I.

Vidimus, quomodo quis Consul fiat, nunc, quomodo Consulatus rursus finiatur, considerandum superest. Primum itaque finitur morte Consulis naturali, nam mors omnia solvit. *Novell. 22. cap. 22. init.* nec officium hoc tale est, quod transeat ad hæredes, quia certæ tantum personæ fides ac industria est electa, & præstatio officii tota personalis est. *§. 10. Inst. mandat. l. 57. ff. eod. l. 9. ff. de curat. fur. c. ult. X. de off. & pot. jud. deleg.*

§. II. Fi

§. II. Finitur (2) morte Consulis civili, h. e. capitis deminutione, sive maxima, sive media. Hodie huc spectat bannum, sive sit Universale, totius Imperii, sive particulare, unius tantum Status Imperii. Quod autem declarationes in bannum hodie adhuc obtineant, ostendit exemplum nuperrimum declarationis in bannum coram augustissimo Camerae Imperialis judicio superiori anno, mense Julii, in causa Cathar. Mottet & Cons. contra Walther. Counotte & Cons.

§. III. Finitur (3) renunciatione, quæ tamen tempestiva esse debet, & justam habere causam. Est vero illa renunciatio duplex, vel quando ab initio officium suscipere se excusat, vel quando publicis rebus jam tum præfuit, & in posterum administrationem à se abdicare vult. Posterius huc pertinet, ad quod tamen requiritur, ut justam habeat causam. Mev. ad Jus Lubec. L. 1. t. 1. art. 4. n. 41. Habent autem causam vel propter suam conditionem, uti si Principum Ministri sint facti. arg. l. 6. C. de Profess. vel propter ætatem, uti majores LXX. annis. l. 3. l. 5. D. de Jure Immunit. item Valetudinarii, l. 2. §. 7. D. de vacat. & excus. mun. extra talem causam invito Senatu nemo potest à munere semel suscepto decedere. l. penult. D. de Off. Pres.

Ied quibus modis ad suscipiendum munus cogi potest, iisdem & ad retinendum. Mev. *L. 1. t. 1. art. 5. n. 25.* nisi fiat sciente & adstipulante Senatu. *l. 2. ff. de Orig. Fur.* Mev. *d. l. n. 21. 22.* Si tamen alii sunt idonei, non adeo cogi potest, ut gubernationem suam continuet. vid. Brunnem. *ad tit. Cod. de Dignit.* qui legitime abdicarunt à se dignitatem, ob memoriam pristinae dignitatis praeminentiam ac alia privilegia, ordinem & immunitates retinent. *l. ult. D. de Decurion.* Menoch. *cons. 784. n. 7.* Brunemann. *ad tit. Cod. de Praefect. Præt.* secus est, si quis ob turpem causam Senatu movetur. *l. penult. D. de extraord. cognit. l. 2. D. de Senat.* Mev. *alleg. loc. n. 27.* Si pater amittit dignitatem, & postea editus sive conceptus sit filius, patris dignitas ipsi non proderit. *l. 9. §. penult. D. de poenis. l. 7. §. ult. D. de Senat.*

§. IV. Finitur (4) remotione, quæ tamen non nisi ex iusta causa fieri potest, germ. *Einem das Raths-Rüssen nach Hause senden.* Zahn. *ichn. municip. cap. 16. n. 64.* nam officium Consulis est publicum, & moribus nostris perpetuum. Talis remotio solet maculam aspergere famæ Consulis. *l. 3. C. ex quib. caus. infam. l. 15. pr. D. ad Municip.* Remotus ab officio interdum tantum ad tempus remo,

removetur, *ad. ll.* quo præterlapso ad officium redire potest, qui vero ob delictum remotus, ad officium redire nequit. *Brunnem. ad tit. Cod. de COSS.* Justa causa remotionis est, si totius Senatus decretis contumaciter refragatur, licet ipse contradixerit in Senatu, cum major pars ita constituerit. Non vero pro justa causa habemus, si quædam persona inhabilis scienter ad Consulatus dignitatem fuit e-
 vecta; nam videntur eligentes eam pro habili declarasse. arg. *l. Barbarius. 3. ff. de Offic. Prat.* Si vero quis non satis est convictus aut condemnatus alicujus culpæ vel criminis, suspendatur potius à Senatu, quam ut removeatur, exemplo tutorum & curatorum, qui suspecti sunt. Qui enim sine causæ cognitione à Senatu movetur, recte agit contra Senatum possessorio recuperanda. Si est in possessione vel quasi honoris, competit tam actio spoli, quam injuriarum, quæ duæ cumulari possunt. *Ruland. l. 8. de Remed. adv. res infirm. c. 4. num. 10.* Ubi porro notandum, quod postulatio suspecti Consulis alium effectum habeat cognitione durante, alium ea finita: Prior est, ut ei Consulatus administratio interdicator. arg. *§. 7. Instit. de susp. tut. vel curat. l. 7. C. eod.* Posterior, ut condemnetur si fuerit convictus criminis accusati, & qui-

& quidem, si ob dolum, cum infamia. arg. §. 6. *Instit. de susp. tut. vel curat. l. 3. §. D. eod.* si ob culpam, non item, vel absolvatur, si innocens fuit repertus. Finitur tamen & cognitio morte Consul-
lis, sententiam præcedente. arg. §. 8. *Instit. de susp. tut. vel curat.* arg. *l. ult. ad L. J. Majest. l. 1. l. 2. C. si negl. accusat. mort.* Non vero ab aliis fieri potest remotio, nisi ab iis, qui Consules eligerunt, & quidem consensu Principis live Superioris. vid. Fürstl. Privilegia und Statuten der Heinrich = Stadt, in verbis: Oder mit Unfern, oder von Uns und Un-
fern nachkommenden regierenden Herzogen von Braunschweig, aus erheblichen, beweislichen, und den Rath zur Nachrichtung angemeldeten Ursachen, nach beschehener Verhör, und also, cum causæ cognitione, entsetzen. 2c. Tan-
tum differuisse sufficiat de Con-
sulibus.

INDEX

INDEX

RERVM PRAECIPVARVM.

CAPVT I.

DE FVNDAMENTO, ORIGINE, AC DIFFERENTIA CONSVLVM.

§. I. Societas est conservanda, pag. 3. Jus vero
conservat societatem, p. 4. Superior esse debet, qui
jura regere possit, ibid. Tale probatur primo, se-
cundo, ibid. Tertio & quarto, p. 5. §. II. Quæ
sit Superioris potestas, ibid. Majestas à Deo est, ibid.
§. III. Majestas constituit Magistratus, pag. 6. Quæ sit
Magistratus, inquitur, ibid. §. IV. Quid sit Magi-
stratus, ibid. Differentia inter Magistratum & Judi-
cem indicatur, p. 6. Eorum convenientia describi-
tur, pag. 7. §. V. Origo Consulum, derivatio, ibid.
§. VI. Consules Romæ fuerunt summi Magistratus, p. 8.
Quomodo in municipiis sunt dicti, ibid. Vulgatum
est nomen Consulis, ibid. §. VII. An valeat argu-
mentum ab antiquis municipiorum Magistratibus ad ho-
diernos Magistratus, p. 9. §. VIII. Quid sint munici-
pia, & quid municipes, ibid. Quid coloniæ, pag. 10.
Quid hodie municipia, & quid sint municipes, ibidem.
§. IX. Quomodo ad Germanos nomen Consulis perve-
nit,

INDEX RERV M

nit, ibid. §. X. Consul & Burgi-Magister non est unum idemque, p. 11. in fine & p. 12. ab initio. §. XI. Civitates, quæ ad comitia vocantur, tantum habent Consules, p. 12. §. XII. Tres ordines in ducatu Luneburgensi ad comitia vocantur, p. 13. §. XIII. De varietate Consulum agitur, p. 13. in fine & p. 14. ab init. §. XIV. Differentia civitatum delineatur, p. 14 seq. Quid sit juris Prætorii, p. 15. Quid sint Pagi immediati, ibid. & p. 16. §. XV. Diversitas urbium Rerumpublicarum demonstratur, pag. 16. Civitates Imperiales habent Jura Principum, ibid. §. XVI. Agit de Civitatibus Provincialibus, p. 16. in fin. & p. 17. ab init. §. XVII. Describit Statum Senatus civitatum Provincialium, p. 17.

CAPVT II.

DE CONSVLIBVS ROMANORVM.

§. I. Mutatio Romani Imperii, & quo tempore, indicatur, p. 18. §. II. Rege ejecto Consules crearunt, p. 18. in fine & p. 19. ab initio. §. III. Quis primum Consulem creavit, p. 19. §. IV. Quot Consules primo anno fuerunt, ibid. §. V. Quomodo Consules creati erant, p. 20. §. VI. Qualem COSS. habuerint potestatem, p. 21. §. VII. De fascibus agitur, pag. 22. §. VIII. Indicat Consulum potestatem, p. 22. & eorum officium, p. 23. §. IX. Quomodo potestas COSS. sit derogata, ibid. §. X. De magno Consulum honore, p. 24. §. XI. Quæ potestas Consulibus relicta est, pag. 25. §. XII. Quot Consules Romæ fuere, p. 25. seq.

CAPVT

PRAECIPVARVM.

CAPVT III.

DE PERSONIS, QVAE CONSTITVUNT,
ET CONSTITVI POSSVNT CON-
SVLES.

§. I. Quid Consulatus, p. 27. §. II. Qui consti-
tuunt Consules, ibid. Magistratus habet Jurisdictionem jure suo, p. 27. in fine & p. 28. ab initio. Consules voluntate summae potestatis eliguntur, p. 28. Consuetudine, vel Lege, ibid. Addatur exemplum, ibid.
§. III. Quinam debeant eligere Consulem, p. 29. Senatus eligere solet, ibid. Item Collegia, (die Bünffte) quae simul cum Senatu eligunt Consulem, p. 30. Qui non eligere possunt, ibid.
§. IV. Lex eligit, ibidem.
§. V. Majestas eligit, p. 31. Talis est in Imperio nostro, Imperator, ibidem. Principes in suis civitatibus provincialibus, p. 32. Nobiles immediati, in urbibus sibi subjectis, ibid. Qui non eligere possunt, ibidem.
§. VI. Quinam hodie eligant, p. 33. §. VII. Qui possint eligi Consules, ibid.
§. VIII. Qui in, vel de Senatu eligere possunt, p. 34. Nempe, membrum universitatis, ibid. Pater- & filiusfamilias, ibid. Senes & juniores, p. 35. Literati & illiterati, ibid. Divites & pauperes, pag. 36.
§. IX. Qui non possunt eligi Consules, ibid. Ut Extraneus, ibid. Minores, p. 38. Pater & filius, vel duo fratres simul, ib. Mulieres, ibid. Clerici, ibid. Spurii, ibid. Furiosi, p. 39. Muti & surdi, ibid. Infames, ibid. Judaei, ibid. Judiciorum publicorum rei, p. 40. Debitores Rerum publicarum, ibid. Banniti, ibid. Excommunicati, ib.
O 2 CAPVT

INDEX RERVM

CAPVT IV.

QVOMODO CONSVLES CON- STITVAN'TVR.

§. I. Magistratus constituitur, vel sorte, p. 41. Vel electione, ibid. Aut lex eligit, ibid. Exemplum datur, ibid. De feudo Burgi. Magistri agitur, ibidem.

§. II. Aut persona eligit, p. 43. Quæ electionem antecedant, ibid. Citatio, & quidem, qui citat, ibid. Qui citantur, ibid. Citationis causa indicatur, ibid. Citati omnes debent comparere, p. 44. Nominatio personæ necesse est, ibid.

§. III. Quid in ipsa electione considerandum, p. 45. Ut eligentes nunquam ad iuramentum cogerentur, ibid. Vota, quomodo esse debeant, p. 46. Vota nunc ponderanda, an numeranda sint, ibid. Præses plerumque conclusum facit, p. 47.

§. IV. Quæritur, an quis sibi ipsi votum dare possit, ibid.

§. V. Quæ electionem consequuntur, p. 49. Notificatio ad electum & consensus electi, ib. Invitus etiam cogi potest, ibid. Munera personalia quotuplicia, p. 50. Quæ causæ excusent, ibid. Quæ non, p. 50. in fine & p. 51. ab initio.

§. VI. Fundamentum iuramenti, p. 51. Quo loco Consules jurare debuerunt, p. 52. Tam olim, quam hodie, ibid. Formula iuramenti reperitur, p. 53.

§. VII. Confirmatio Consulium ad regalia spectat, p. 54. Qui non est iuste electus pro reprobato habetur, p. 55.

§. VIII. Qui indignum eligerunt, ipsi damnum resarcire tenentur, p. 56. Etiam is, qui contradixit, ibid. Si inidoneus eligatur, quid agendum, ibid.

PRAECIPVARVM.

CAPVT V.

DE OFFICIO AC POTESTATE
CONSVLVM.

§. I. Quid Consul in officio suo debeat & possit agere, & quamnam negotia COSS. peragere possunt, pag. 57.
§. II. Varia negotia tam extra Rempublicam vel in Republica huc pertinent, p. 58. §. III. Consules mittuntur ad comitia à civitatibus Imperialibus. p. 58. in fine & p. 59. ab initio. Et Municipalibus, p. 59. Quid Legati petere possint, p. 60. Quam habeant actionem, ibid.
§. IV. Consul pro civitate agit, pag. 61. Constitutio Syndici penes COSS. & Senatores est, ibid. Mandatum Syndicatus memoratur, p. 62. Secretarius à solo Senatu constituitur, ibid. Protocolum Secretarii, ib.
§. V. Negotia, quæ expediuntur in Curia, ibid. Officium Directoris, p. 62. in fine & p. 63. ab initio. Directorium, quid, p. 63. Quis Consul regens vocatur, p. 63. Consules sunt vel ordinarii vel honorarii, p. 63. in fine. Consulis regentis officium in curia describitur p. 64. Inter alia executionem decretorum curat, ibid.
§. VI. De condendo statuto agitur, p. 65. Statutorum publicatio, p. 66. Eorum interpretatio, unde sumatur, ibid. De quibus rebus statuta condi possint, ibid.
§. VII. Arbitrium conferendi munera Senatoribus penes COSS. est, p. 67. §. VIII. Negotia, quæ expediuntur extra curiam, considerantur, p. 68. Quæ pertinent ad politiam in civitate, ibid. §. IX. Quæ ad custodiam civitatis pertinent, p. 69. Archivum & registraturæ civitatis Consul asservare tenetur, p. 71. §. X.

Porro,

INDEX RERVVM

Porro, ad Consulis officium pertinet civitatis sigilli custodia, ibid. §. XI. Iterum consistit in negotiis judicialibus, p. 73. Consules artium hac occasione memorantur, p. 74. §. XII. Audientia Consulis proponuntur, p. 75. §. XIII. Quid Consules possint in causis criminalibus jubere, p. 76. Consul iudex in propria causa esse potest, p. 77. De Pratore iudicii agitur, ibid. §. XIV. Quid Consules facere nequeant, p. 78. — An Consul extra civitatem alia officia suscipere possit, p. 78. in fine, & p. 79. ab initio.

CAPVT VI.

DE DIGNITATIBVS AC PRIVILEGIIS CONSVLVM.

§. I. Quid est dignitas, consideratur, p. 79. §. II. Privilegia vel privata vel positiva Consulum sunt: (1.) Ab omni injuria sint defendendi, p. 81. (2.) A muneribus atque oneribus sint immunes, ibid. Item, (3.) Immunes sunt à tormentis, pag. 82. (4.) De eorum criminibus nemo cognoscit in consulto Principe, ibidem. (5.) Carceri non sunt mancipandi, ib. Positiva privilegia enumerantur, p. 83. §. III. Positiva vel propria vel communia proferuntur, p. 83. (1.) Ad propria pertinet, quod Consules & Senatus civitatum liberarum Imperialium sunt Status Imperii, ibid. (2.) Consules vel Camerarii civitatum cives in civitatem recipere possunt, ibid. Quæ circa civis alicujus receptionem observanda, p. 84. (1.) Examen, an civis sit idoneus &c. ibid. (2.) Solutio pecuniæ, Bürger-Geld/p. 85. §. IV.

§. IV. An Consules habeant jura Nobilis, ibid. §. V.
 An Consules patria potestate liberentur, p. 86. §. VI.
 An ad uxores COSS. dignitas transeat, & apud viduas ma-
 neat, ibid. in fine. §. VII. Qu. si plures sunt Consu-
 les, quis eorum sit dignior, pag. 87. §. VIII. Qu. an
 personæ illustres prælationem habeant ante COSS. anti-
 quiores, p. 88. §. IX. An Senatui & Consulibus civi-
 tatum jus patronatus competat, p. 88. in fine & p. 89. ab
 initio. §. X. An feuda civitatis per Consules dari
 queant, p. 89. in fine & p. 90. ab initio.

CAPVT VII.

DE EFFECTV, SIVE OBLIGATIONE
 CONSVLIS ERGA CIVITATEM,
 ET CONTRA.

§. I. Obligatio Consulis spectatur, p. 91. §. II.
 Tenetur cavere, ne pecunia ad usum civitatis relicta in a-
 lios usus convertatur, p. 92. §. III. Tenetur reddere
 rationes, ibid. §. IV. Consul civitati acquirit posses-
 sionem ac dominium, p. 93. §. V. Consul civitatem
 obligare potest, p. 94. §. VI. Ex dolo vel culpa Con-
 sulis civitas non obligatur, p. 96. §. VII. An civitas
 delinquere possit, p. 97. Ut: Delicta Omissionis &
 Commissionis, ibid. §. VIII. De actionibus adversus
 Consules agitur, p. 98. Quid Consuli debeatur, &
 quam habeat actionem, p. 99.

INDEX RERVM PRAECIPVARVM.

CAPVT VIII.

DE MODIS, QVIBVS FINITVR CONSVLATVS.

§.I. Consulatus finitur morte naturali, pag. 100.
§.II. Etiam morte civili, p. 101. §.III. Porro, renun-
ciatione, quæ tamen tempestiva esse debet, ibid. §.IV.
Denique remotione, quæ tamen non nisi ex iusta causa
fieri potest, p. 102. Iustæ causæ remotionis indican-
tur, pag. 103. Modus Consulem removendi, legen-
dum est, ibid. & seq.

F I N I S.

Engelbrecht, Georg

Georgii Engelbrechtii ... Diss. hist. iur. de consulibus Germanis: Vom
Ursprung der Städt- und Bürger-Rechte, Bürgermeister- und Raths-Wahlen,
deren Pflichten, sowol in Reichs-, als auch in andern Städten

Jena 1756

4 Diss. 5242 a#Beibd.5

urn:nbn:de:bvb:12-bsb11049720-3

VD18 14916169-001